

O'ZBEKISTON YOZUVCHILAR
UYUSHMASI

SAIDA
ZUNNUNOVA

BAHORNI QARSHILAB

She'rlar

TOSHKENT
«ADABIYOT»
2021

UO'K: 821.512.133-1(081)

KBK: 84(50)6

Z 93

Saida Zunnunova

Z 93

Bahorni qarshilab [matn]. {she'rlar}/ Saida Zunnunova. – Toshkent: «Adabiyot» nashriyoti, 2021. 128 – b.

Loyiha rahbari

Sirojiddin SAYYID,

O'zbekiston xalq shoiri

Mas'ul muharrir

Nodira Husanxo'jayeva

Saida Zunnunova she'rlarida haqiqiy insoniylik, shodlik va qayg'u, yor vasli, sevgi va hijron, oila, ishonch, mehnat va olijanoblik, porloq istiqbol quvonchi kuylanadi. U har bir misrani dard bilan, ming bir to'lg'anib, bir parcha o't bo'lib, lovillab, yonib yozadi.

Uning she'rlarining tili sodda va shirali, lirik qahramon obrazida mehnatkash insonning orzu-umidlari, kurashi, shodligi, qayg'usi, g'alabasi balqib turadi. Shoiraning muhabbat haqidagi she'rlari o'zining samimiyligi, badiiy yetukligi bilan o'quvchi e'tiborini o'ziga tortadi.

ISBN 978-9943-7106-2-7

© Saida Zunnunova, 2021

© «Adabiyot», 2021

BAHOR BILAN SUHBAT

G'uj-g'uj kapalakmi novdaga qo'ngan
Desam, ko'tarildi qahqaha, kulgi.
«Eh, shoir, aftidan, ko'zlaring tingan,
G'uj-g'uj g'unchalarmiz, oq gullarmiz-ku!»
Yo'q, nega tanimay seni, gulbahor,
Faqat qilmoqchiman husningni taqqos,
Ishq-u ilhom berib ko'nglimga har bor,
Yuz turli rang bilan tovlanganing rost.
Har bo'rtgan kurtakdan qilding tabassum,
Hatto giyohlarda g'ururing ko'rdim.
Poyqadaming tekkan chiroyli, ma'sum –
Bog'larda husningga termilib turdim,
Lekin e'tirozim bor andakkina,
Bir nafas kuylashdan to'xta, quloq sol.
So'zimni eshit-u va qilmay gina,
Bir umr men bilan, she'rim bilan qol,
Senga atamayman she'rimni bu gal,
Unda maqtalmaydi g'unchalar labi.
Unda kuylanadi sendan ham go'zal,
Sendan-da qudratli insonning qalbi.
Odamsiz cho'llarga kelib har yili –
Ketgansan o'zingdan qoldirmay nishon.

Insonning mehnati, mehri tufayli,
Sendagi chiroy u va sendagi shon.
Ilk sahro gullari qurg'oq dastidan,
Qovjirab qolganda, qaytolmagansan.
Atlas kapalakcha bo'lib ustida
Ishqingni ularga aytolmagansan.
Endi cho'llarda ham gurkirar hayot,
Bemalol sep yoyib yashnaysan sen ham.
Suv olib, nur bo'lib bordi odamzod,
Undan so'ng sen bording qadam-baqadam.
Hali bular nima, atom nuridan
Muzlarning ustida quyosh yoqamiz.
Har bittamiz mehnat, ilm, shuurdan
Olamga bir bahor bo'lib boqamiz.
So'zlarimni olib uchishgan yellar
Novdalarga qo'nib jim qoldi bir zum.
Shivirlab yaproqlar, shivirlab gullar,
Iqror bo'lishganday qildi tabassum.

1955

* * *

Yolg'iz ikkov bo'lsak ahilsan juda,
 Yuz bor erkalaysan yuz xil nom bilan.
 Tinmay atrofingda bo'lib parvona,
 Baxt-u shodligimdan dovdirayman men.
 Ammo birov bo'lsa, siposan biram,
 Go'yo bermagandek bo'lib e'tibor.
 Nahotki bilmaysan, birovga ko'z-ko'z –
 Qilmoqqa shu ishqdan afzal nima bor?!

1956

* * *

Uchrashuv onini kutib betoqat,
 Qalbim talpinardi, senga, azizim.
 Minutlar sudralib, go'yo o'tmay vaqt,
 Shirin bir azobda o'rtanar edim.
 Ammo huzuringga borardim kechroq,
 Hech gap o'tmaganday go'yo o'zimdan.
 Turarding termilib, toqating ham toq,
 Intizor ko'zingga boqardim zimdan.
 Besh minutga shuncha diqqat bo'libsan,
 Peshanangga tushmish chiziqqlar qat-qat.
 Nahotki shunchalik yengiltak bo'lsang,
 Hayotni visol deb o'ylasang faqat.
 Yo'q, jonim, so'qmoqlar juda ko'p unda,
 Hijron bo'lmasaydi, visol yo'q edi.
 Hayron qilib qo'yding, butun umrimni
 Qanday qilib senga topshiray endi.

1956

SOG'INISH

To'lib-toshib sayraydi bulbul,
Sehrli tun tinchini buzib.
Uyqu taslim etolmay garang,
Sendan xayol, ko'nglimni uzib.
Xayol tinmay senga sudraydi
Oyning ipak nuriga o'rab.
Sevgi qurg'ur shunday zo'r ekan,
O'tirmaydi aqlingdan so'rab.
Osiladi shamol bo'yniga,
Kutishga yo'q toqati bir zum.
U ketadi, quruq va bo'm-bo'sh,
Surat bo'lib qolaman o'zim.
Atrofingda bo'lib parvona,
Yana qaytib kelar o'zimga.
Misralarga aylanar yuvosh,
Bo'yin egib xohish, so'zimga.
Xat yozishga tushaman yana,
Bilolmayman bu nechanchisi.
Tug'yon qilgan asablar zora,
Shu xat bilan bir oz tinchisa.
Nari surib bor andishani,
Yuragimni to'kib-solaman.
Xat ketadi, har gal yo'lingga
Umid bilan qarab qolaman.

1956

BAHORNI QARSHILAB

Muncha chiroyliksan, fusunkor bahor,
Munchalar qalblarga sirdosh, hamohang.
Bola chog'imda ham etardi maftun
Sendagi go'zallik, alvon turli rang.
Boychechak izlardim bog'larda tentib,
Sochimga sanchardim qanday gulki bor.
Istardim, shu bahor qolmasa ketib,
Istardim, gullarga qo'nmasa g'ubor.
Firuza osmondan uzolmay nigoh,
Ko'katlar ustida yotardim uzoq.
Tomlardan qizg'aldoq qidirardim goh,
Goh qushlar yo'liga qo'yardim tuzoq.
Sochpopuk ishqida tinib-tinchimay,
G'imirsib yurardim tollar tagida.
Bo'lardi ajoyib, latif bir xushbo'y
Men taqqan yam-yashil tol bargagida.
O'rik gullarini to'kib, to'zg'itib,
Arg'imchoq uchishni sevardim juda.
Soatlab turardim xayolim ketib,
Gullar suzib o'tsa suvlar mavjida.
Ko'katlar ichida qo'g'irchog'imni
Allalab, o'zim ham qolardim mizg'ib.
Goh yalpiz terarkan anhor labida,
Kapalak ortidan ketardim izg'ib.
Shunchalar sevardim, gulbahor seni,
Hali ham sevaman jonimdan ortiq.

Balki shuning uchun taqdirlab meni,
She'rni, she'riyatni qilgansan tortiq.
O'tash solmasaydi qalbinga lola,
Bag'riga tortmasa ko'm-ko'k dala, qir.
Dilni elitmasa edi shalola,
Shu she'rni qayoqdan yozardim axir.

1957

SEN HAM SHUNDAYMIDING...

Bir vaqtlar o'ltirib o'ylardim gohi:
Qiziq, kim bo'larkin umr yo'ldoshim,
Ko'nglim, hislarimni anglarmikan u,
Koyitib to'kmasmi ko'zimdan yoshim?
Bilmasdim, kim o'zi va yashar qayda,
Lekin hurmatini saqlar edi dil.
Yonimda sezardim uni har joyda,
O'ylardim ko'ziga boqsam, deb dadil.
Sen ham shundaymiding, ayt-chi, azizim,
Sevganmiding meni ko'rmasdan turib?
Suvlar yoqasida xayol surib jim,
Izlarmiding meni bog'larda yurib?
Gullarga shivirlab ishqing, siringni,
Vafo-sadoqatdan surganmisan o'y?
Yo'qsa, maqtamagin menga ko'nglingni,
Yo'qsa, muhabbatdan gapirmayoq qo'y.

1957

SENI O'YLAGANDA

Yillar o'zi bilan yoshlik va ishqni
Sudrab ketolmaskan yo'qlik qa'riga.
Shu kunda negadir o'ylayman seni,
Negadir ketmaysan ko'zdan nariga.
Ko'zingni sevadim, juda sevadim,
Lekin uyalardim, boqolmasdim tik.
Oldingda boshimni egib turardim,
Ortingdan termilib qolar edim tek.
Yoshlik havasimi, desam u chog'ni,
Chinakam ishq ekan, endi tushundim.
Seni o'yladim-u, qalbidimda ilhom
Tug'yon qila ketdi, qololmadim jim.
Seni o'yladim-u, nurga burkandi
Yuz turli rang bilan tovlanib olam.
Qorlarni ko'tarib binafsha undi
Sening xayolingga qalb sho'ng'igan dam.
Seni o'yladim-u, rohatbaxsh shamol,
Yuzdan ajinlarni sidirib ketdi.
Sochga oralagan oqni yuldimi,
Harqalay, yoshlikni qidirib ketdi.
O'ylayman, o'ylayman, ne uchun seni,
Unutib bo'lmaydi, ne xislati bor?!
Sababi, azizim, ko'ngling va ishqing
Juda toza ekan, juda beg'ubor.

1957

* * *

Quyosh chiqdi, gul yaprog'iga
Tunda qo'ngan shabnam eridi.
Qon yugurdi ol yonog'iga,
Bargi g'ubor-changdan aridi.
Kelganida yoring – quyoshing,
Tark etganda seni hijron, g'am,
Shabnam kabi uchdi ko'z yoshing,
Shu gul kabi yashnading, erkam.

1958

* * *

Ne istaysan, deysan, istaklarimning
Cheki yo‘q, eshitsang, men so‘zlaybersam.
Istaymanki, avval ishq, ilhom bo‘lib,
Bir bahor misoli qalbingga kirsam.
Yashil yaproqlarga berkinib bir zum,
O‘ying, hislaringni o‘g‘irlab olsam.
Yuzingda balqisam bo‘lib tabassum,
Sen uchun bir umr baxt bo‘lib qolsam.
Gullar jilvasida boqib muloyim,
Ko‘nglingni chorlasam, bermasam orom.
Istagim – oshig‘im bo‘lsang beqaror,
Butun borlig‘ingni eta olsam rom.
Kuy bo‘lib elitsam ba‘zan bir nafas,
Tinglashni sira tark etging kelmasa.
Umrimga qilib sen hasad ham havas,
Yonimdan bir zumga ketging kelmasa.
Istaymanki, ko‘ngling ko‘nglimdek bo‘lsa,
Orzu-o‘ylaringni ko‘rolsam ayon.
Istagim – qo‘shaloq ochilgan guldek
Mehnat, muhabbatda tursak yonma-yon.

1958

* * *

Anhor labida juft-juft soyalar,
Jilmayib o'taman ko'z qirin tashlab.
Goh xayol qurmagur olib ketadi,
Bahona topganday yoshlikka boshlab.

Yo'q-yo'q, men turmadim oydin tunlarda,
Suvlar yoqasida ishq o'tida mast.
Men bunday damlarni yo'lga termilib,
Intizor o'tkazdim har on, har nafas.

Yoshligim, umrimni, halovatimni
Mardona topshirib vafo qo'liga.
Oylarni, yillarni minutlab sanab,
Tun-u kun qaradim yorning yo'liga.

Hali begonaydik ajralishganda,
Ko'rishdik juda ham qadrdon, inoq.
Yulib olsa hamki hijron yor vaslin,
Qilib ketgan ekan unga yaqinroq.

1959

SHE'R YOZSAM

She'r yozsam, yuragim simobday erib,
Yuzimga balqiydi undan alanga.
Hayotday chiroyli, umrday shirin,
Hech narsa yo'q kabi bo'ladi menga.
She'r yozsam, dunyoda hamma go'zallik
Yig'ilib kelganday bo'lar qoshimga.
Nurdek tiniq o'ylar, otashin o'ylar
Qo'shiqqa shaylanib kezar boshimda.
She'r yozsam, toshlar ham bag'rini ochib,
Ko'rsatgan bo'ladi qalbda borini.
Qishda ham shivirlab ko'm-ko'k yaproqlar,
Birga chertishadi ko'nglim torini.
She'r yozsam, yoshligim ketmaydi nari,
Ishq meni oladi issiq qo'yniga.
Misralar muhabbat, sadoqat bo'lib,
Mahkam chirmashadi yorning bo'yniga.
She'r yozsam, hayqirgim kelar olamga,
Qalbm satrlarga sig'may entikar.
Dovdirab qolaman, go'yo qalamim –
Qo'ygan har nuqtaga minglar ko'z tikar.
Bu ko'zlar sizniki, aziz o'quvchi,
Meni shoir qilgan muhabbatingiz.
Siz uchun kuylayman, sizni o'ylayman,
Qalbmida yasharkan ulug' otingiz.

1959

QIZLARJON

Sevgi o't tashlasa yuragingizga,
Oydin tun bermasa tinchlik va uyqu.
Olam kuylaganday ko'rinsa sizga
Hamda asir etsa ajib bir tuyg'u.
Tasalli izlaysiz hislaringizga,
G'azallar yodlaysiz varaqlab kitob.
Guldek qalbingizni yashnatar shunda
Sevgi satrlari bo'lib oftob.
Shunday kezda, qizlar, pok ishqingizga
Tarjimon bo'lolsa bironta baytim.
Sirdosh bo'lib qolsam hamisha sizga,
Shu mening orzuyim, shodligim, baxtim.

1959

* * *

Bizga hurmat bilan boqqanlarida,
Ko'zlar yonganida sevgi, havasda.
Vatanim, g'ururing qanot bo'ldi-yu,
Bag'ringdan charx urib chiqdim nafasda.

Bolalar yo'l berdi, go'dak talpindi,
Dedilar bizlarni do'st-u hamsoya.
Ne baxtki, qayerda saodat kulsa,
Vatanim, hamisha o'zingsan doya.

Madhingda borlig'im she'rga aylandi,
Tuprog'-u toshingga sig'inib qaytdim.
Yana mehrim ortdi, yana ulg'aydim,
Vaslingga oshiqib, sog'inib qaytdim.

Sevaman, Vatanim, sevaman jondan,
Bog'ingni, cho'lingni, har nigohingni.
Iloji bo'lsa-yu, bag'ringa bossam,
Hatto qoldirmasdan bir giyohingni.

1959

* * *

Sira chidolmayman quvnoq chehrangda
Qayg'uning sharpasi kezsa bir nafas.
Ko'nglimga tikandek og'ir botadi
Sening yo'llaringda ko'rsam xor-u xas.

Men uni sochim-la supurib olgum,
Poyandoz deb yo'lga jonimni solgum.
Xoh bilgil, xoh bilmagil,
Sadoqatda bir umr qolgum.

Xoh bilgil, xoh bilmagil,
Hammasiga men bo'lay rozi.
Axir nima qilay, axir ne qilay,
Ishq uchun yo'q ekan tosh-u tarozi.

1960

ALLA

Qunduzim desam ham oz,
Yulduzim desam ham oz,
Dunyoda nima go'zal –
Bo'lsa, undan o'zing soz,
Orom ol, qo'zim, alla.

Asalmisan, qandmisan,
G'azal, muhabbatmisan?
Muncha shirinsan o'zing,
Jonimga payvandmisan,
Uxla, yulduzim, alla.

Oyni olib beraymi,
Gullar terib kelaymi,
Atrofigda o'rgilib
Shamol bo'lib yelaymi,
Uxla, gul yuzim, alla.

Oyning shu'lası suvda,
Hamma narsa uyquda.
Mehrım tovlanib ketib,
Kuylagim kelar juda,
Uxla, qunduzim, alla.

1961

TOSHKENT GULLARI

Eh, Toshkent gullari, ko'p nafis gullar.
Bir g'ubor topmaysiz yaproqlarida.
Qizlar kulgisidek chiroyli, ma'sum,
Qizlar kulgisi bor yonoqlarida.

Anvoyi ranglari entiktiradi,
Dillar yasharadi, ko'zlar yashnaydi.
Eh, gullar, hamisha sizga tashnaman,
Yuragim hamisha sizga tashnaydi.

Uzib tutmaguncha aziz do'stlarga,
Ta'rif qilolmayman jamolingizni.
Hidlab, yuzin surtmay yaprog'ingizga,
Hech kim his qilolmas kamolingizni.

Xiyobon kezarkan ko'nglim, xayolim,
Yuvilgan top-toza barglarda qoldi.
O'zim qo'shiq bo'lib qaytdim uyimga,
Xotirim yashnagan parklarda qoldi.

Bir xayol singari sarxush, baxtiyor,
Qalamga tutindim kelib ohista.
Eh, Toshkent gullari, ko'p latif gullar,
Mehrim, muhabbatim hamisha sizda.

1961

BAHOR SHE'RI

Bahormi bog'larga sep yoyib ketgan,
Cho'llarga chashma-yu, binafsha eltgan,
Parvozi ko'klarda Oygacha yetgan.
Bahormi, bahormi? – shivirlar yellar,
Bahormi, bahormi? – so'raydi ellar,
Yo'q, deyman, bu ozod inson mehnati!

Bu nima, yaproqlar shivirlashimi,
Qirda boshoqlarning shitirlashimi,
Ilk sevgi lazzati, javdirashimi?
Bu nima, bu nima? – shivirlar yellar,
Bu nima, bu nima? – so'raydi ellar,
Yo'q, deyman, bu tinchlik, baxt halovati.

Ko'kda uchib yurgan yulduzlari ham,
Chiroqlarga to'lgan bu nurli oqshom,
Charog'on kunduzdan ayting nesi kam? –
Deya shivirlaydi yaproqlar, yellar,
Yo'q, deyman, o'rtoqlar, qardoshlar, ellar.
Bu inson aqlining ko'rk, zakovati.

Ko'zimga kulganday yer, osmon, tog'lar,
Mevasin ko'z-ko'zlab kuladi bog'lar.
Kuladi qardoshlar, do'stlar, o'rtoqlar,
Kuladi qarddon elatlar, ellar.
Bor bo'lsin tinimsiz, o'ynoqli yellar,
Bor bo'lsin mehnatning baxt-saodati.

Havoga to'libdi ajib bir xush bo'y,
Yo palov damlanur – biron joyda to'y.
Qaydan, deb, bu qo'shiq, bu kulgi, bu kuy,
Shivirlar yaproqlar, shivirlar yellar,
Eshiting, qardoshlar, o'rtoqlar, ellar,
Bu – ozod qizlarning quvnoq qo'shig'i.

Qalbimni allalar ajoyib bir his,
O'rik gullaridek nozik va nafis.
Hayotdek mo'tabar, umrdek aziz,
Shuning-chun kuylagan tuyular yellar,
Eshiting, qadrdon do'stlar va ellar,
Shuning-chun men yashash, hayot oshig'i.

1961

STUDENTLAR VALSI

Yulduzlarga to'la osmon,
Shamol o'ynar yaproqlarda.
Olam kuyga to'lgansimon,
Kuy jaranglar yiroqlarda.

So'lim-so'lim xiyobonlar,
Gul atriga to'liq havo.
Yuring, do'stlar, qadrdonlar,
Kezishaylik gulshan aro.

Sog'intirar bu oqshomlar,
Bu suhbatlar qilar xumor.
Yuring, do'stlar, qadrdonlar,
Sayr qilaylik eng so'nggi bor.

Yaxshi qolgin, totli damlar,
Yaxshi qolgin, aziz shahar.
Yaxshi qoling, darsxonalar,
Yaxshi qoling, ustoz-padar.

So'lim-so'lim xiyobonlar,
Gul atriga to'liq havo –
Yuring, do'stlar, qadrdonlar,
Sayr qilaylik gullar aro.

1961

* * *

Arg'uvon gullabdi, oltin sirg'alar,
Bo'yidan havoda ajib bir hid bor.
Tinmay g'o'ng'illaydi asalarilar..
Boqaman tabiat sehriga hayron,
Nahotki arida shunchalik did bor.
Olisdan kelgandir, balki ishqida,
Guldan gulni tanlab, qidirib, uchib,
Nozik farosat bor go'yo ishida,
Yashaydi gullarning sharbatin ichib.
Esim tanibmanki, yashash, umrning,
Zavqini sharbatdek mas'ud ichaman.
Bu hayot chiroyli xulq-u odatga,
Gulga, fazilatga to'lgan bir chaman.
Yodimga keladi arg'uvon, ari,
Yodimga keladi totli asali.
Qiziq bir ahvolga tushib qolaman,
Rangsiz ko'rinadi yozgan g'azalim.

1962

* * *

Qor yog'ar bo'ralab, osmon ko'rinmas,
Qor shoshar go'yoki yerga tashna, och.
Oxir yulib oldi so'nggi bargni u,
Olma daraxtini qildi yalang'och.
Ammo tomiriga jon bo'lib singdi,
Qon bo'lib singidi tani, shoxiga.
Xuddi shunga o'xshar, zahmati qolib,
Shodlik unutilib ketsa gohida.

1962

* * *

Tonggi jamolidan turfa gullarning
Zavqlanib, baxtiyor kezasan hovling.
Beparvo boqasan yaproqlaridan
Asta ko'tarilsa shabnamning hovri.
Bilmaysan, bu menman, gullar bargiga
Seni bir ko'rmoqqa qo'ndim dur bo'lib.
Sezmay qizdirganda berahm oftob,
Baxtli ko'zlaringga berolmayin tob,
Izimga qaytaman bir hovur bo'lib.

1962

TOMCHILAR

Bola edim, tutib yomg'irga boshim,
Sochim o'ssin deya tilardim har vaqt.
Xohi shivalasin, xoh sharros quysin,
Doim bag'ishlardi menga shodlik, baxt.
Bahor kezidagi momaqaldiroq,
Yerning qa'rigacha yoritgan chaqmoq,
Dengizni shimirib qochgan bulutlar,
Qahrini, zahrini sochgan bulutlar
Tabiatning faqat bir go'zalligin,
Hayotning borligin va azalligin
Go'dak xayolimga chizib o'tardi,
Ertaklar misoli sizib o'tardi.
Daraxtlar shoxini egganida qor,
Ko'zim yashnar edi tiniqligidan.
Onamga bildirmay yeganman ko'p bor,
Kasal ham bo'lmasdim, balki pokligi,
Balki unga mehrim iliqligidan.
O'ylardim: yulduzlar yuborganmikan?
O'ylardim: yulduzlar shuncha bormikan?..
Bugun yuragimda zil yuk, o'y bilan
Unga termilaman ma'yus, g'azabkor.
Ey, billur tomchilar, sizlar qay yoqdan,
Qay yoqlardan kelding, aytgin, aziz qor?
Chindan shaffofmisiz, chindan oqmisiz,
Atom zahrasidan yiroq, pokmisiz?
Okean ustidan suzgan bulutlar
Olib kelmadimi o'z qanotida?

Shamol haydab kelgan bo'lmasin tag'in
O'sha tomonlardan uchqur otida?...

Javobsiz bo'zlashdi uzoq entikib,
So'ng alamdan yerga ko'zlarin tikib
Daraxtdan shuvillab to'kildi birdan,
Bolalardan qochib sho'ng'idi yerga.
Yo'q, shoshmang, qayga siz?
Yo'q, shoshmang, to'xtang!
Bolamdan sizni kim ayirmoqchi, kim?
Uning sho'xligiga hamroh bo'lingiz,
Yuzi, sochlarida porlang, qo'ningiz,
Yo'q, sizni bulg'olmas, bulg'olmas hech kim!
Bugun shuning uchun tashvishda olam,
Notinchdir bog'-rog'lar, ellar notinchdir.
Notinchdir sayyohlar, giyohlar tamom,
Yaproqlar oshig'i – yellar notinchdir.
Gullarning labida shubhadan o'kinch,
Ayniqsa, onalar uyqusi notinch.
Sizning qatrangizga dog' tushirsa kim,
Butun tabiatning qahriga mahkum.
Xalqlarning g'azabi qo'ymaydi omon,
Xalqning g'azabidan nima bor yomon?
Yo'q, shoshmang, tomchilar, oppoq tomchilar,
Bolamdan sizni kim ayirmoqchi, kim?
Uning sho'xligiga hamroh bo'lingiz,
Yuzi, sochlarida porlang, qo'ningiz,
Ko'zgudek musaffo, o'ynoq tomchilar.

1962

* * *

Lolalardan gulxanlar yoqib,
Bahor keldi, suluv oy keldi.
Chakkasiga qizil gul taqib
Dilbar keldi, go'zal may keldi.

Novdalarda gullardan marjon,
Tiniq ko'kda qushlar parvozi.
Yuring, qizlar, yuring, qizlarjon,
Yayrashaylik ko'ngilni yozib.

Maysalarda yonboshlashaylik,
Shudring yuvsin yuzlarimizni.
Yellar o'tsin tog'lardan oshib,
Kifta olib sozlarimizni.

Binafshalar nozidan yonib,
Chorlar bugun bizni tabiat.
Sabzalardan baxmal yopingan,
Suv bo'yida quraylik suhbat.

Lolalardan gulxanlar yoqib,
Bahor keldi, suluv oy keldi.
Chakkasiga qizil gul taqib,
Dilbar keldi, go'zal may keldi.

1962

* * *

Ba'zan xayolimga chirmashib olib,
Fikrim, hislarimni qilasan ta'qib.
Xijolat tortaman o'zimdan gohi,
Gohida quvlayman ko'zdan nigohing.
Yo'q, tinchlik bermaysan, qilasan ta'qib,
Yonaman qarshingda kuyib, tutaqib.
Baxtingni eshitsam, baxtiyordekman,
G'amingni eshitsam, gunohkordekman,
Goh o'zim xo'rlagan mehring, ishqingga
O'zim tashnadekman, o'zim zordekman.
Balki bu yoshlikning yuza hislari
O'tgani-yu, aql quyulganidan.
Balki ulg'ayganim sayin yoshligim
Azizroq, shirinroq tuyulganidan.
Balki kurashlarda qoyadek qalbm
Bir sovuq nigohdan egilganidan.
Balki sevishni-yu va sevilishni
Yuksak odamiylik deb bilganimdan.
Bilmayman, ishqilib, qo'ymaysan xoli,
Bilmayman, ne uchun hayot va tole
Shunchalar murakkab, ba'zida chalkash,
Kechirarmi deya doim ko'nglim g'ash.

1962

MANA SHUNDAY BOSHLANDI BU SHE'R

Xuddi derazamning yonida chumchuq
Yarim soat bo'ldi, tinmay chirqillar.
She'rga tutqich bermay asov fikrlar
Meni tortqilaydi, miyamda zil yuk.

Chumchuq chirqillaydi, men yozolmayman,
Oxir asabimni buzdi, qo'zg'adi.
Haydadim, pir etib shoxga qo'ndi-yu,
Battar chirqilladi, battar bo'zladi.

Haydadim, ketmadi. Bezovtalanib,
Battar chirqilladi, battar bo'zladi.
Shunda bildim pastda beg'am yurardi
Sap-sariq tumshuqli nimjon bolasi.

Onasi patirlab tashvishini yer,
Goh yerga tushadi, goh shoxni egar,
Goh menga qaraydi notinch javdirab.
Uyga qaytdim ular mehrini ayab,
Mana shunday boshlandi bu she'r.

1962

QOG'UZ GUL

Tashqarida tinmay bo'ralaydi qor,
Uy ichi bahorday, hatto guldonda
Qog'ozdan yasalgan guldasta ham bor.
Gullari rang-barang, nafis, chiroyli,
Biroq hidlamaydi hech qachon hech kim.
Bahorda yashnamas, kuzda so'limas,
Suv ham so'ramaydi havo bo'lsa dim.
Na shabada o'par yaproqlaridan,
Na ari bol yig'ar yonoqlaridan.
Na kapalak qo'nar, na g'uncha unar,
Yomg'ir yuvib o'tmas chang-g'uborini.
Umrida bilmaydi bulbul zorini,
Subhidam bargida titramas shabnam.
Shoxidan uzmaydi biron gulparast,
Yonidan ming marta o'tganida ham...
Tashqarida tinmay bo'ralaydi qor,
So'nggi xazonlarni uzib, uchirib,
Ninasini qo'ltiqlab sovuq yuribdi.
Oynadan qarayman, qor uyumidan,
Egilmay chillaning yel-quyunidan.
Quyoshni qidirib, bahorni kutib,
Ona-Yer issig'in kiftida tutib,
Nimjon gul novdasi chiqib turibdi.
O'ylayman, mana bu chinakam umr,
Faqat o'zini deb, o'zin avaylab,
Birov havas qilmagan zaif baxtidan
Bir o'zi quvonib va qilib huzur

Bir kichik xonaning bo'lguncha naqshi.
Hayotning qishini, yozini ko'rib,
Qaynoq tomirida yonib, jo'sh urib,
Bir bahor yashagan, yashnagan yaxshi.

1962

* * *

Qancha qalin yog'sa hamki qor,
Zaminida yotadi bahor.
Ammo sovuq bir so'z umrbod
Yuragingga bo'lib go'yo bod.
Bir yomonni esga soladi,
Arimaydi, shundoq qoladi.

1962

KUZ

Chirt etib uzildi oltinsimon barg,
Kuz, dedim, rangiga termilib ma'yus.
Yo'q, dedi, yo'q, shoir, undaymas, afsus,
Yashash umidini etolmasman tark.
Quyoshga shunchalik oshiq-shaydoman,
Ne iloj o'tida sarg'aymay, yonmay.
Bugun xazon bo'lsam mehriга qonmay,
Erta o'zi bilan bo'lgum paydo man.

1962

* * *

Bola edim, onam g'arch tufli kiysa,
Ensam qotgan edi, esimda hali.
G'ashim kelar edi sochin bo'yashsa,
O'sha g'o'r mahalim, go'dak mahalim.

Bugun oq tolani paypaslab ushlab,
Ko'zdan yashirolmay hayronman o'zim.
Oynaga boqdimmi, o'chakishganday
Darrov shu tolaga tushadi ko'zim.

Qichqirgim keladi: «Yo'q, yo'q, shoshma», deb,
Yoshlikning bariga kelar osilgim.
Bo'ynimga marjon-u, qoshimga o'sma,
Keladi sochimga gullarni osgim.

Yuragim shuvillab ketadi birdan,
Nahot, bahor o'tib, kuzak boshlandi...
Shu payt qizim chiqib narigi uydən
Erkalanib kelib menga tashlandi.
Qop-qora ipakdek sochin siladim,
Tarang yuzlaridan o'pdim, hidladim,
Baxt-u sevinchimdan ko'zim yoshlandi.

1962

YOMG'IR SHOVILLAYDI

Yomg'ir shovillaydi, tinch, issiq uyim
Sog'inchingga to'lgan, vaslingga tashna.
Yomg'ir shovillaydi, chuvalab o'yim...
Ha, yomg'ir, daryomas yo emas chashma,
Yomg'ir shovillar.
Chashmalar bo'yini xayol qilardim,
Seni ko'rmoq bo'lsam, hatto bir nafas.
Gullar hid sochmasa malol kelardi,
G'unchalar bag'rini kuydirgan havas
Biz deb bilardim.
Tog'larga tirmashib, nurga chirmashib,
Bulutlar qo'ynida yurardik suzib.
Yellarga tutashib, entikib, shoshib,
Taq, deb yulduzlarni berarding uzib...
Eh, orzu, orzular.
Xayollardan qanot bog'lab o'ziga,
U yillar chaqmoqdek bir yonib so'ndi.
Mushtoq-u zor qilib endi iziga
Qirov bo'lib sochga bildirmay qo'ndi,
Zorman iziga.
Yomg'ir shovillaydi, seni kutaman,
Bir choynak issiq choy, shirin bir suhbat –
Evaziga hozir jonni tutaman,
Endi shu qalbdagi sog'inch, muhabbat,
Dilkash bir suhbat.
Egning, sochingdagi yomg'ir suvlarin,

Billur deb atamay artaman qoqib.
Isitmang bor bo'lsa dilim qiynalar,
Tabletka tutaman ranningga boqib,
Kuyib, tutaqib.
Sensiz hamma narsa sokin, huvillar,
Yomg'ir shovillaydi, yomg'ir shovillar..

1963

* * *

Tinmagur yulduzlar charchamadi hech,
Asrlardan beri insonni chorlab.
Ko'z qisdi, imladi har oqshom, har kech,
Dilga g'ulu soldi sirli pichirlab.
Aql qanotiga chirmab nurini,
Sehrgar qo'yniga tortdi hamisha.
Bugun visol dami yaqinligidan
Yuzlari yonmoqda, ko'zlari yashnab.
Bardoshda yulduzdan ortiq kuchim bor,
Qo'ymayman yonimga kelmaguningcha.
Shamoldek beorom yelmaguningcha,
Yulduzlar singari kutaman bedor.

1963

QUSH

Bir xayrli ish ishtiyoqida
Achinish, mehr-la qafasni ochdim.
Kechdim ko'nglim yozgan qo'shiqlaridan,
Shundan oladigan bahradan kechdim.
Uvishgan qanotlar parvozig mahtal,
Balki tushida ham ko'rar osmonni.
Kishanmas, hatto ip keladi malol,
Bir marta ozodlik ko'rgan insonga.
Uchishga yaralgan ojiz jonivor,
Qani, yoz chiroyli qanotingni bir.
U bo'lsa beparvo menga javdirar,
Go'yo shu qafasga mixlabdi taqdir.
O'zi bosh chiqarib, o'zi cho'chiydi,
Sho'rlik ishonmasmi yo shuncha qo'rqqoq?
So'ng pirillab ozgina joygacha uchdi,
Lekin ketolmadi qafasdan uzoq.
Uzoq ketolmadi, chunki shu qafas,
Uni yo'rgaklagan, tug'ilgan shunda.
Osmon havosidan olmagan nafas,
Totsaydi, simlarni parchalarmidi.

1963

ZINALAR

Kimnidir yelkasin tutgan yo'limda,
Kimlarning mehnati ochgan ko'zimni.
Kimlarning qalbiga, ishiga boqib,
Oynadan ravshanroq ko'rdim o'zimni.
Ular behisobdir, garchi tarixda,
Na bir yulduz bo'lgan, na biron qoya.
Ular kishilikning yo'liga mag'rur –
Mardlik-la yastangan bir pillapoya.
Toshdan o't chiqargan kimdir qachonlar,
Kimdir tayoqda yo qo'lda yer chizgan.
Kimdir sukut bilan boqib daryoga,
Birinchi martaba yog'och oqizgan.
Kim nina yasagan, kimdir g'ildirak,
Kimdir birinchi bor qurgan mo'rini.
Eng avval bug'doyni tatib ko'rgan kim?
Kimdir o'ylab topgan sochning o'rimin.
Qushlar parvozigga solib zehnini,
Birinchi martaba xayol surgan kim?
Zinalar, zinalar, buyuk zinalar,
Sizsiz ulg'aymadi tarixda hech kim.
Bitta pog'onangiz bo'lsam koshkiydi,
Kimdir bosib o'tib oldinga yursa,
Hech qanday umrga kelmasdi rashkim.
Unutilgan bitta pog'ona bo'lib,
Sharafli, muborak shu yo'lda tursam.

1963

* * *

Dunyoda nimaki mavjudot bo'lsa,
Bariga ruh bergan, bag'ishlagan jon.
Toshlarga ham husn, umr baxsh etgan,
Ijodkor, mehnatkash, jafokash inson!
Ammo o'zi bir narsaga hamisha muhtoj,
Yomg'irga to'yagan chanqoq yersimon.
Mehr-muhabbatga tashna, doim och,
Mehr-muhabbatga to'ymaydi inson.

1963

* * *

Doim tongga yo'ldosh bo'lgani uchun
Quyosh chehrasidan arimas xanda.
Shundan ravshan emish ko'ngli hamisha,
Shundan yoshlik uni qilmasmish kanda.
Tun bo'lsa ig'vogar ko'tarmish bosh,
Kunduz u zaif-u, tunda tog' emish.
Shundan oy yuzida ma'yuslik va g'am,
Marmar siynasida shundan dog' emish.

1963

NILUFAR

Zilol suv bag'rida ajib guldasta
Yoki suv parisi ko'rindimikan?
Yuzida billuriy tomchidan parda,
Balki tabiatning o'zi rashk qilib
Nazardan saqlashga urindimikan?
Ha, shunday. Tabiat o'zi ham shaydo,
Beqaror yel emish tog'-u toshlarda.
Tun-u kun termilib to'ymabdi hatto,
To'ymabdi iboli qarashlariga,
Oxir g'arq qilibdi ko'z yoshlariga.

1963

* * *

Novdalar chayqalar sal tursa shamol,
Yo qamchi bo'ladi birov qo'lida.
Chinorni egolmas dovul, bo'ron ham,
Chinor bo'lgim kelar hayot yo'lida.
Novdadek singanni oqlarman, ammo
Qamchi bo'lganni-chi? Hech vaqt, mutlaqo!

1963

* * *

Bahor shamoli esar,
Noz uyquda dov-daraxt.
Bahor shamoli esar,
Novdalar hali karaxt.
Yalang'och butoqlarga
Qo'yib mayin yuzini.
Shivirlab qulog'iga
Aytarmi dil so'zini?!
Ba'zan qahriga olib,
Chayqaltirib o'tadi.
Gohi silab, erkalab,
Taltaytirib o'tadi.

Gohi araz qilganday,
Jimib ketadi birdan.
Yana yelib paydar-pay
Qaytadi dala, qirdan.
Orom bermaydi bir zum,
Goh ishq so'zlab, goh ertak,
Novdalarda tabassum
Qilmagunicha kurtak.

1963

URUG'

Beo'y uloqtirdi uni allakim,
Bilmadi, orzusi faqat shu edi.
Ona-Yer ko'ksiga labini bosib,
Endi men yashayman, o'lmayman, dedi.

1963

* * *

Men yaxshi bilaman, pok bo'la turib,
Ta'qibkor ko'zlarga boqish zahmatin.
Ha, yaxshi bilaman, unday kezlarda
Qo'rqqoq, puchaklarning qilgan xizmatin.
Niyat, hislarimni ming bor titkilab,
Biron dog' topolmay bo'lardim hayron.
Ammo uni mendan ko'p topardilar,
Topardilar har kun, har soat, har on.
Odamlarning mehri qo'ymadi yolg'iz,
Ishonch ovutardi ham uxlatardi.
Xayol yulib olib dahshatdan meni,
Xuddi shu kunlarga olddan eltardi.
Ey, mening jafokash, do'st xayollarim!
Ey, ezgu niyatdan silqigan o'ylar,
Rahmat sizga ming bor! Aldamadingiz,
Bugun dilim yorug', ham yuzim yorug',
Yorug'dir shaharlar, ko'chalar, uylar.

1963

BAHOR

Husningning menchalik shaydosi yo'qdir,
Menchalik to'ymagan gadosi yo'qdir.
Ko'kda o'yin qilgan sho'x qaldirg'och ham,
Yashillik yugurgan ham o't, og'och ham,
Bo'tana suvlarning yuzidagi gul,
Qirdagi lola-yu, tog'dagi sunbul.
Qalbinga soladi rashksimon tuyg'u,
Qalbinga soladi rashksimon g'ulu.
Oydinda mudragan behi gulining
Billur kosasiga sig'olsam deyman.
Yulduzdan dur taqib, yana qolganin
Qo'ynim, etagimga yig'olsam deyman.
G'unchalar labiga beozor tegib,
Tollar bargagini tortqilab, egib.
O'ynagan yellarga rashkim keladi,
Yellardek tog'lardan oshgim keladi..
Hislarimni bo'ldi shu dam ajib hol:
Bir butoq tepamda silkinib xushhol,
Sekin shivirladi:- Sen, ey odamzod!
Bizlar sening uchun bo'lganmiz bunyod,
Asli senga mening rashkim keladi.

1963

ILHOM

Uyqumni tortqilar, o'rnimda ming cho'g',
Butun vujudimni kabob qiladi.
Misralar ming to'lg'oq, ming bir dard bilan
Asta tug'iladi, bog'laydi urug'...
Oh, bu mehnatni faqat shoir biladi.

1963

* * *

Ba'zan horib-tolib yumush-tashvishdan
Orom istab ko'nglim tingisi kelar.
Qushlar qanotiga yengil ilashib,
Jimjit sohillarga qo'ngisi kelar.
Na qo'shiq yoqadi, na kulgi, suhbat,
Pashsha ham uchmasa, olsam deyman tin.
Qotib o'tiraman, bosadi g'aflat,
Qo'llarim ortiqcha tuyular sekin.
Uyim ham ko'zimga shumshuk, ma'nosiz,
Dahshatdan o'rnimdan turaman sapchib.
O, mehnat, hayot-u shodlik doyasi,
Badbaxt etma hargiz sen mendan qochib.
Mayli, changalingda piypalasang ham,
Tovonim qabartsa toshlaring tilib.
Hislar girdobida chirpirak qilib,
She'r ishqida dilim qiymalasang ham
Mayliga.

1963

* * *

Qizginam, ishlaring, tashvishlaring ko'p,
Mening baxtim bo'lgan janjal, so'roqlar.
Mening baxtim bo'lgan erkaliklaring,
Mening baxtim bo'lgan xushbo'y dudoqlar.
Gard yuqmagan uyni nima qilardim,
Dam-badam yig'masam o'yinchoqlaring.
Xotirjam uyquni nima qilardim,
Yopmasam, ustingni ochgan chog'laring.
Ba'zan polga tushgan jajji izlardan
Baxtinga boqqanday qilaman huzur.
Oppog'im, o'rgilay mehnatlaringdan,
Oppog'im, hamisha sog'-salomat yur.

1963

* * *

Dilga yaqin, ammo ko'zdan uzoq yor,
Bir yelkan misoli olis dengizda.
Men esa yillarki, qirg'oqda tikka,
Gohi umidsizman, gohi umidvor.
To'lqinlar ko'zimdan qochgundek notinch,
Poyi g'uboringni topmay qatida.
Sharpang keltirolmay o'z qanotida,
Shamol hushtagida yig'laydi o'kinch.
Asrlardan beri zordekman shunday,
Darding bilan birga tug'ilgandekman.
Bir nafas ko'rmasam bo'g'ilgandekman,
Olisdan bo'lsa ham ko'ringin kunda.

1963

* * *

Fikrim g'avvos kabi ko'nglim tubidan,
Hislar durdonasin izlar dam-badam.
Bordi-yu topmasa... Unda yo'q shoir,
Shoirligina emas, yo'qolur odam.

1963

* * *

Notavon ko'nglim netardi mubtalosi bo'lmasa,
Ne qilay, bu mubtalolikning davosi bo'lmasa.
Yo'llarida beqadr tuproq bo'lishga roziman,
Bosib o'targa uning kibr-u havosi bo'lmasa.
O'zgalarga yor hamisha xushtakalluf, xushchiroy,
Ne uchun bu iltifotlar, bir balosi bo'lmasa.
O'zgalar gul tutsa men navro'zni qoshiga qo'yay,
Garchi men ko'zga ilinmas bir gadosi bo'lmasa.
Shuncha keng olam Saida ko'zlariga tor bo'lur,
Vasliga har dam ilinj-u muddaosi bo'lmasa.

1963

QALAM

Qog'ozni madh etsam, sen qilma ta'na,
Bilaman, qaddingni ko'p yo'ndim, bukdim.
Qora qoshlaringni ayovsiz to'kdim,
Baribir go'zalsan, go'zalsan yana.
Qalbidagi ishqni, o't, ezgulikni,
Takrorlay-takrorlay bo'lasan ado.
Ayt, senga, azizim, kim qilmish ato,
Buncha fidoyilik, bu go'zallikni?
Sensiz kar ham soqov bo'lurdi qog'oz,
Dilimni imosiz anglagan do'stim.
So'zimni sabot-la poylagan do'stim,
Yozaver, qorayib, kuyib, yonib yoz!

1963

* * *

Qirda lolalarning bag'riga sho'ng'ib,
Bahor hidlarini shimirgansimon.
Har kuni sarxushman, har kuni shodman,
Chunki men insonman, insonman, inson!

1963

* * *

Har narsaning boshi va oxiri bor,
Kashtami, umrmi va yoki ijod.
Hayotga kelishdagi kayf qayoqda-yu,
Ishonmayman,
Ketayotib desalar: men shod.
Yana qandoq hayot, bir nafasini,
Bir nafas tashlashga ko'z qiymas sira.
Balki shundanmikan, ba'zan satrlar,
Qalbga o't sololmay tortgani xira.
Asab ham qariydi, zavq ham, tuyg'u ham,
She'r ham qarirmi shoir qalbida?
Ba'zan qaymoq bog'lab, shiraga to'lib,
Bir cho'qqining boshi yo oxiri bo'lib
She'r ham qarirmikan shoir qalbida?
Qarish ham har kimga qilmaydi nasib,
Bu baxtdan agarda bo'lsam baxtiyor,
Bo'yimdan balandroq bo'yin axtarib
Orziqib orqamga qarardim takror.
Orqaga o'tsam-u va bo'ylarini
Bir kichik ko'z bo'lib tomosha qilsam.
Menga kifoyaydi bir vaqt she'rlarim,
Shu ulug' dargohga, she'r dargohiga
Kimnidir yetaklab kirganin bilsam.
Beshogird odamday o'rnim bo'sh bo'lsa,
Mendan yasalalar mustahkam devor,
Qulashimni azob bilan kutardim.
Ko'p bebaxt bo'lardim, qoya bo'lsam-u,
Lekin bo'lolmasam biron poydevor.

1963

* * *

Daraxtlar gullabdi mendan yashirin,
Hatto sezdirmasdan tugibdi g'o'ra.
Yana pinhon dilga g'unchalar siri,
Yaproqlar kattayib tortibdi xira.
Nahotki olamga yetgulik ko'rkin
Shuncha xasislik-la yashirdi bahor?
Yoki qaradimmi men unga befarq,
Tavsif qilmadimmi takror va takror.
Qittay befarqlikka qilolmay toqat,
Shunchalik o'ch olgan ekan tabiat,
Oh, qalbim, bir dam ham shu loqaydlik-la
Insondan muhabbat so'rama hech vaqt.

1963

* * *

Kecha boʻrtib turgan gʻunchalar bu tong
Oppoq gullar boʻlib kutdi quyoshni.
Erta gʻoʻra tugar, keyin boʻlar bol,
Soʻng sariq libosin yecharkan xushhol.
Keksa qish tiziga qoʻyadi boshni,

Garchand qaytmasa ham bu bahor, ammo.
Dov-daraxtga yangi bahor keladi,
Novdalar qaytadan gulga bezanib.
Kurtaklar yam-yashil bargchalar yozib,
Atrofda parvona shamol yeladi.

Inson umrining-chi, bahori bitta,
Yozi bor, kuzi bor, lekin yoʻq qishi.
Behuda bemehnat oʻtmasa bahor,
Kuz kelganda uni takror va takror.
Eslab sogʻinishdan qoʻrqmaydi kishi.

Sochga qoʻngan qirov ham yarashar shunda,
Dard bilan yongan dil koʻzgusi boʻlur.
Serquyosh, serchaman bahor husnidek,
Kuzgi mevalarning xushboʻy isidek,
Umri umrlarning ezgusi boʻlur.

1963

QOG'UZ

Qalam tutganimda birinchi marta,
Oppoq chehra bilan kulib qarading.
Do'st-u sirdoshlikka doim yarading,
Tashakkurlar aytay senga ming qayta.

Eng yaxshi hislarim, tuyg'ularimni
Bag'ringga topshirdim, oqligingdanmi?!
Ezgulikka hamroh, pokligingdanmi,
Hatto yashirmadim qayg'ularimni.

Buyuk niyatlarni asrab ortmoqlab,
Asrlarga ko'prik bo'lgan o'zingsan.
Gavharga kiprik bo'lgan o'zingsan,
Yomonni fosh etib elga, la'natlab.

Qancha qoralasam yuzingni, shuncha—
Yuzimni oq qilding, xolisligimdan.
Elga el, yomonga olisligimdan,
Do'st bo'ldik, oppog'im, o'la o'lguncha.

1963

* * *

G'uncha ochilishi sirdir odatda,
Lekin ayamaydi xush bo'yin, husnin.
Bilmayman, qaysi kun, qaysi soatda
Qalbimga jon bo'lib o'rnashgan isming.
Bilmayman, yaxshisi, so'rama hech vaqt,
Bilmayman, qaysi kun, qaysi soatda –
Menga ilashgan bu uqubatli baxt,
Bilmayman, qaysi kun, qaysi soatda.
Go'yo u tug'ilib, birinchi marta
Eshitgan so'zimdek olis, qadrdon.
Ko'zimga gohi nur, goh bo'lib parda,
Goh olg'a yetaklab, goh qo'yar yo'ldan,
Bilmayman, yaxshisi, so'rama hech vaqt...

1963

* * *

Hatto uyqusida xo'rsinsa qizim,
Dilim zirqiraydi, ranjigan balki.
Dimog'imni tutib nafasiga jim,
G'uncha lablaridan izlayman kulgi.
O'pib-o'pib uni qilaman huzur,
Pedagogika ham qolar bir yonda.
Hech qanday aqlga bo'ysunmas bir zo'r,
Quyosh parchalari kezadi qonda.
Ishonchimni yuklab mehrim bo'yniga,
Baxtiyor sho'ng'iyman hislar qo'yniga.

QALB

Har narsaga kuyma, deyishar menga,
Kuymagan yurakni nima qilaman.
Ortiqcha yuk qilib uni tanaga,
Yonmagan yurakni nima qilaman.

Men-ku, shoir axir, har bir inson ham,
Bebaxtdir qalbining qo'ri bo'lmasa.
Chiroq ardoqlanmas edi dam-badam,
Parpirab yonmasa, nuri bo'lmasa.

1964

* * *

Yillar hatto sochdan rangni o'chirdi,
Husnga tashladi nursiz bir soya.
Ammo xayolingga yetmayin kuchi,
O'zimga butunlay berdi nihoyat.

Lekin sen cho'chima, o'ylaringni men,
Faqat o'n sakkizda turib eslayman.
Faqat o'n sakkizda yurib izlayman,
O'n sakkiz yoshdagi yo'llaringni men.

1964

SOCH

Oshiq bo'lgan unga ne-ne yigitlar,
Shoirilar to'qigan g'azal, dil yoqib.
Tundek kokillardan bag'ri tutaqib,
O'rtanib kuylashgan yoniq baytlar.

Ayollik husniga xo'p yarashadi,
Qizlik nazokati u bilan mayin.
Noz bilan orqangga tashlab atayin,
O'tganda ko'rganning aqli shoshadi.

Sochim uzun bo'lsa, tim qora bo'lsa,
Orqamda to'lg'anib tursa yurganda.
Mayliydi, qo'llarim tolsa o'rganda,
Mayliydi, qiynalib tik turib yuvsam.

O'tgan ham, ketgan ham qarasa qayta,
Qizchalar tortqilab qochishsa suyib.
Yigitlar termilsa ko'zlari kuyib,
Ba'zan ko'chasidan o'tgan paytimda.

Yuz xil turmaklardim, lekin qirqmasdim,
Ishda xalal bersa, chulg'ardim boshga.
Yorimning dilini solib otashga,
Yuz xil turmaklardim, lekin qirqmasdim.

1964

* * *

She'r kayfi kun bo'yi qildi betoqat,
Dilim g'ijimlanib tunni kutardim.
Ayollar taqdiri ba'zida g'alat,
Bekalik qismati ne kunduzlarni
Qonunga chap berib yulib o'tadi.
Pinhoni kutaman sokin, jim tunni,
Oftobni kutganday intiq, intizor.
Olis-olislardan tashlab to'rini,
Olis-olislardan tun qanot yozar.
Kela qol, kamtarin, kamsuxan do'stim,
Oppoq qog'oz uzra to'k sochlaringni.
Kela qol xayolkash, sirdosh dastgohim,
Yoza qol, yoza qol qulochlaringni.
Qalbi o't, o'zi gung, sodda oshig'im,
Kela qol, oftobday hislarim to'kay.

1964

* * *

Gullarga termilib ba'zan yuzingni
Tasavvur qilardim qallda yashirin.
Balki shundanmikan, ko'zimga, qizim,
O'tdek yonishingning sababi, siri.
Qora ko'zlilarga boqib suq bilan
Shunday bo'lsa derdim yonib, entikib.
Labingni izlardim, atir gulining
Olov g'unchasiga ko'zimni tikib.

Qalb-u fazilatni yig'ib ko'plardan
Bir inson yasardim mukammal, ulug'.
Bilaman, onalar xayoli har vaqt
Yuksak tilaklarga, orzuga to'liq.
Toza vijdon bilan, sodda qalb bilan,
Ardoqlab o'stirsam, seva bilsam chin.
Iloji yo'q, shu xislatlardan
Yuragingga tushmasdan uchqun.

1964

* * *

Romanlar, azizlar, aql o'rgatmang,
Aql o'rgatsangiz keladi g'ashim.
Garchi chorak asr umrimdan shodman,
Leksiya tinglashga yetgan bardoshim.
Siz faqat qalbimga gapiring deyman,
Ishq izhor etganday shivirlab sekin.
Gapiring, tunlari bedor tinglayman,
Ko'zimga ko'z tikib o'rgatmang lekin.
Gapiring, qo'shiqday sehrli, mayin,
Toki sarxush bo'lib qolay hislardan.
Har kuyga soling-u, pand bermang lekin,
Pand bermay yetaklang qutlug' izlardan.
Romanlar, azizlar, aql o'rgatmang,
Aql o'rgatsangiz keladi g'ashim.

1964

* * *

Gilos shoxlariga qor qo'ngan kabi
Shaftoli kiyibdi ko'ylak pushti rang.
Tantiq shabadaning tutgan asabi,
Novdalar qaddini ko'tarar arang.
Nafis gulkosalar to'lg'anar tinmay,
O'tkinchi yomg'irdan yonog'ida yosh.
Oxir berolmayin shamolga bardosh,
Ariga bol tutdi shoshib, bildirmay,
Quruq vujudini topshirdi yelga...
Shunga o'xshash ketar chin inson umri,
Ajali yulib olsa – ishq, ko'z nuri,
Yuragining tafti qoladi elda.

1964

* * *

Maysa nish uribdi ariq bo'yida,
Birinchil sevgidek biram beg'ubor.
Quyoshga talpingan qiyloqlarida
Birinchil sevgining soddaligi bor.
Ko'rmagan saraton oftobini yeb,
Kuzning to'zonlarin mutlaqo bilmas.
Bulut ko'z yoshidan taltayib, ishq deb,
Bahor yellariga yuz tutadi mast.
Maysa nish uribdi ariq bo'yida,
Birinchil sevgidek biram beg'ubor...

1964

* * *

She'rlarim, qalbidan silqqan qonimsiz,
Dard bilan yozaman ming bir to'lg'anib.
Bir parcha o't bo'lib lovillab, yonib,
She'rlarim, qalbidan silqqan qonimsiz.
G'ijjak tori bo'lur yurak o'sha payt,
Anvoyi ohangga to'lgan, to'liqqan.
Hayot sirlarini qatida yiqqan,
G'ijjak tori bo'lur yurak o'sha payt.
Unga kamon bo'lur hamma go'zallik,
Goh o'zga ko'zida jilolangan baxt.
Goh kuyib, o'rtanib yozilgan bir bayt,
Unga kamon bo'lur hamma go'zallik.
Yaproq shiviri ham tegib o'tadi,
Yellar qanotida yulduzlar tushar.
Gullar chayqaladi, sayraydi qushlar,
Yaproq shiviri ham tegib o'tadi.
Kichkina uyimga sig'adi olam,
Tortishuv, bahslashuv bo'lur avjida.
Shoirlik baxtidan men mamnun juda,
Kichkina uyimga sig'adi olam.
She'rlarim, qalbidan silqqan qonimsiz,
Dard bilan yozaman ming bir to'lg'anib.
Bir parcha o't bo'lib lovillab, yonib,
She'rlarim, qalbidan silqqan qonimsiz.

1964

* * *

Shoxlar ko'tarolmas o'zin hosildan,
Tirgovich bo'lmasa sinib tushardi...
Ayri yelkasiga opichib zilday
Mevalar bexato yetilib pishdi.
Maqtov-la o'rtada ko'rildi baham,
Qachon ekilgan-u qachon gul ochgan,
Bog'bonning qo'lidan qancha suv ichgan,
Tashakkur aytildi yel, quyoshga ham.
Faqat yotar edi tirgovich chetda
Yaxshilikni tilab, minnatni bilmay,
Nolimay, o'kinmay va malol olmay
Faqat yotar edi tirgovich chetda.
O, agar mehrdan piyola yasab,
She'rdan may tutmoqning bo'lsa iloji.
Tirgovichlar uchun iching deb qistab,
Tirgovichlar uchun deb solardim jar.

1964

* * *

Archazor yonida bir tup oqqayin,
Marmar tanasini chulg'abdi olov.
Quyosh nurlariga chayarkan betin,
Kahrabo yaproqlar yonadi lov-lov.
Boshiga ko'targan yerni o'psam deb,
Orziqib yellarga tutadi ko'ksin.
Zumrad yoshligimni qayta topsam der,
Oh, yana bo'lsam, der, novdalar husni.
Archazor yonida bir tup oqqayin,
Yashashni o'rgatib turar atayin.

1964

* * *

Sayr qilsangiz, bo'layin gulzor,
Tinglasangiz, bir bulbuli zor.
Chanqasangiz, muzdek bir chashma,
Bo'ston bo'lay, kezing beozor.
Yor yo'lida muntazir ko'rsam,
Oydin bo'lib boshlab kelayin.
G'amingizni ayting, olisga,
Olislarga tashlab kelayin.
Ammo do'stga do'st bo'lmasangiz,
Yomon niyat tugsangiz dilga.
Yaxshilarga yo'latmam sizni,
Cho'gir bo'lib yotaman yo'lga.

1964

* * *

Bulut chiqmasa ko'kka,
Tiniqligi qaydan bilinur?
Ishq tushmasa yurakka,
Buyukligi qaydan bilinur?
Qish bo'lmasa, oftob,
Iliqligi qaydan bilinur?
Dil bermasa hijronga tob,
Sodiqligi qaydan bilinur?

1964

* * *

Fikr charchatadi ba'zida, ammo
Dam bersam juda tez o'tmaslashadi.
Tinchini bermasam u do'stlashadi,
Pardasin ko'tarib har muammoning.
Oftob jilosidan ipak qatimlab,
Oyning bilagiga solib arg'imchoq.
Koinotni zumda nur kabi hatlab
Sirli visoliga ochadi quchoq.
Kunduzi – u quvlar, tun kechalar – men,
Ikkov qo'shilishib she'rga singamiz.
Shunday yengib keldik g'aflat, jimlikni,
Bundan bu yog'i ham shunday yengamiz.

1964

ARCHA

Izzat-ikrom bilan o'tqazdik to'rga,
Shoxlariga osdik zarlik chiroqlar.
O'rmon nafasini taratib uyga,
O'n kun yashnab turdi kulib, charaqlab.
So'ng ko'm-ko'k chiroyli ninachalarin
Ko'z yoshlari kabi duv to'kdi birdan.
Yig'lardi sog'inib o'rmon havosin,
Bezor bo'lgan edi yasama qordan.
Zaminsiz, yog'insiz, do'stsiz, hamrohsiz
Bezaklar joniga kirmadi ora.
Badanin achitgan izg'irin yelsiz,
Issiq xonada u topmadi orom.

1964

* * *

Ko'zlariga singib ketar vujudim,
Kirmagan tikanning zahrin tortaman.
Unga ozor yetsa, o'lgan bo'lsam ham,
Qasoskor, dahshatli bo'ron bo'laman.
Dillarga g'ulg'ula, suron bo'laman,
Tinmayman, hayotga yana qaytaman.

1965

* * *

Hayotdan nolisa birov, suymayman,
Ayniqsa, sog' bo'lsa qo'li, oyog'i.
Hayot siylar bizni quvonch, baxt bilan,
Ne ajab, bo'lsa goh alami, dog'i.

Kurashsiz, mehnatsiz shodlik, kulguni
O'g'irlik mol deyman, qilaman hazar.
Qalbinning parchasi singmasa agar
Rozimasman birov hadya etsa zar.

G'amimni aytmasam, toki o'zganing
Ko'ngliga bir on ham g'ashlik solmasam.
Baxtimni do'stlarga xushnud yoysam-u,
Lekin uni hech vaqt yig'ib olmasam.

Hayot to'lqinida bir xasdek ojiz,
Uvol atalishga qilmasman toqat.
Umrimning bir oni o'tmasa beiz,
Xuddi ana shunday yashasam faqat.

1964

* * *

Qor yog'ar, qor yog'ar biram xushhavo
Qor yog'ar, qor yog'ar, ayni muddao.
Kelinglar, jo'ralar, bir dam kezaylik,
Kimki noxush bo'lsa topgusi davo.

Daraxtlar shoxida, bo'g'otlarda qor,
Tarnovlar tishlagan novvotlarda qor.
Yuziga billurdan nafis to'r tutib,
Qor qo'ynida jimjit oqadi anhor.

Qor yog'ar, qor yog'ar poyandoz bo'lib,
Qor yog'ar, qor yog'ar biram soz bo'lib.
Qaranglar, jo'ralar, qizlar yuziga
La'l surib o'tibdi qor pardozi bo'lib.

Qor yog'ar, qor yog'ar biram xushhavo,
Qor yog'ar, qor yog'ar, ayni muddao.
Yuringlar, jo'ralar, bir dam kezaylik,
Kimki noxush bo'lsa topgusi davo.

1965

YO'LLAR

I

Yo'llar, yo'llar, obod, poyonsiz yo'llar,
Yo'llar, yo'llar olis, ozorsiz yo'llar.
Bu yo'llardan go'yo meni kiftida,
Mehnati, mehrining o'ti, taftida
Ko'tarib boradi ming-minglab qo'llar.
Doim qulog'imda lom ham shag'alning,
Polvon buldozerning tinmas shovqini.
Ko'zimda kimlardir tashna lab bilan,
G'ubor qo'ngan qosh-u tiniq qalb bilan
Miriqib shimirar ter tomgan suvni.
Hatto mashina ham harsillab qolib,
Entikib suv so'rar bu tog'larda goh.
Terlagan yag'rindek yaltillab toshlar,
Bu yerlarda o'tgan kurash, bardoshlar
Siridan qilgandek bo'ladi ogoh.
Yo'llar, yo'llar, doston satrlaridek
Har qadamda sizni o'qisa bo'lur.
Tilaklarni ulab tilaklar bilan,
Yuraklarni ulab yuraklar bilan
Yana olislarga yo'llar yo'l olur.

II

Yon bag'rida o'tlar qo'zilar,
Cho'pon haydab olisdan kepti.
Meni totli go'sht yesin debdi,
Xushbo'y, tiniq o'tlarni izlab.
Yashiklarin ko'tarib atay,
Asalchi ham chiqmish shahardan.
Meni asl asal yesin deb
Bunda tinmas erta sahardan.
Tashna bo'lsa zor bo'lmasin deb.
Buloq ko'zin ochib ketgan kim?
Oltin qo'llar, mehribon qo'llar,
Sizga ming bor qilaman ta'zim.
Yo'l charchatsa hordiq yozsin deb,
Cho'qqilarga suhbatgoh qurgan
Ey, tinmagan, aziz odamlar,
Nima qilay, ayting, buyuring.
She'rim bosmas qalbim o'tini,
Axir u ham sizniki, sizdan.
Nima qilay, ayting, buyuring!
O'rgilaymi men izingizdan!
Kuyim, o'yim, bari sizniki,
Siznikiman toki jonim bor.
Nima qilsam, nima yozsam ham
Oldingizda qarzdorman, qarzdor.

III

Tog'ning kuzi shuncha ko'hlikmi,
Qalbim, ko'zim hayratdan soqov.
Sakrab uchib o'tgan kaklikmi,
Do'lanalar yonarmi lov-lov?
Yon bag'irlar afsona-ku naqd,
Irmoqlari sutmi yo ko'zgu?
Xuddi gulxan bunda har daraxt,
Xazonlari uchqunning o'zi.
Shuncha rangni bag'rida tutgan,
Qoyalar-chi, viqorli, kibor!
Ammo qayda go'zallikki bor,
Unga inson oyog'i yetgan.

IV

Qorlar to'yolmasdan tog'lar husniga,
Bahor lola bo'lib ochilar emish.
Bahor lola bo'lib sochilar emish,
Qorlar to'yolmasdan tog'lar husniga.
Bahorda yig'larmish shalola bo'lib,
Gohi shovillarmish bo'lib zo'r daryo.
Ishqin shivirlarmish irmoq bo'lib yo,
Goh to'xtab, gohida yelib-yugurib.
Bahorda ildizlar bag'riga singib,
Tog'lar sharbatini so'r, deyar emish.
Bo'ying cho'z, tog'larni ko'r, deyar emish,
Bog'larda ildizlar bag'riga singib.

V

Yo'llar topib va topib hamdam,
Cho'qqilarda yong'oq unibdi.
Shu zabonsiz toshlar uzra ham,
G'olib hayot mag'rur turibdi.

1965

* * *

Qalbim torlarini goh tonggi nasim,
Goh dag'al barmoqlar chertar beayov.
Bir satrim irmoqdek quyiladi jim,
Bir satrim ko'zimga sanchilgudek yov.
Koshkiydi, g'azabkor, pichingga to'la
She'rlarni yozmasam, yozmasam sira.
Koshkiydi, barchaga kulgi ulashib,
Hech kimning dilini qilmasam xira.
Ammo shoir dili, tili bir ummon,
Asali tugamas, zahari qochmas.
Ko'ziga tushmasa o'sha bir yomon,
U ham behudaga zahrini sochmas.

1965

* * *

Tong bo'zarib kelardi, yulduzlarning jamoli,
Yana ham yashnab bir dam ochilganday tuyuldi.
Tong yorishib kelardi, go'yoki shu yulduzlar
Koinotning boshidan kunduz bo'lib quyildi.

1965

* * *

Badbo'y shu o'simlik dard aritarmish,
Go'yo do'stning bergan achchiq dashnomi.
Sodiq do'st yomon kun asqatar emish,
Agar shunday bo'lsa... Chindan oshnami?

Ko'z yosh pardasida bo'lsa-yu hozir,
Kulgingni ko'rishga qilmasa toqat.
Shaxsan men bulardan qilaman hazar,
Chunki do'st baxtidan tirikman faqat.

1965

* * *

Nur bo'lib porlaydi qalbim she'r yozsam,
Otash ham tiniq o't bo'lib yonur.
Ammo yomonlikni ko'rsam yo sezsam,
Shunday tutaydiki, dudga aylanur.

Garchi ko'p yondim-u, goh-goh tutadim,
Garchi yomonlikni yaxshilik yengdi.
Ammo shu ozgina tutaganlarim
Yana qancha yonishlarga yetardi.

1965

* * *

Uyquga bosh qo'ydi oltob ohista,
Kechki shabadada to'lg'andi gulzor.
Rang, nusxa ko'chirib, izlab payvasta,
Kapalakning shunda tunagisi bor.

Atirgul yuzida kuldirgich porlab,
Biram yashnatibdi jamolin, husnin.
G'uncha bir kulgiga endi ochgan lab,
Rayhon kokillari ufurar isin.

Yuzidan qon tomgan gultojixo'roz,
Iligi to'q elning qarisisimon.
Qaddini ko'zko'zlar gulxayri tannoz,
Xinalar uyatchan parilarsimon.

Toj kiygan gulsafsar xayolchan, kibor,
Shoyigulning bag'ri yonadi lov-lov.
Yer bag'irlab yotar bir gulibeor,
Do'stlarga qarashga ko'ngli bermay dov.

1965

* * *

Chumoli uyasini buzgan bolaga
Qizim kuyib-pishib qilardi o'git:
– O'ldirma, ayasi yig'laydi axir,
Ayasi izlaydi, qo'y, tegma, bor, ket!
Zar sochsa bunchalik quvonmas edim,
Bunchalik bo'lmasdim baxtli, badavlat.
Nahotki, onani o'ylar go'dagim,
Nahotki, sololdim qalbiga shafqat!

1965

* * *

Ba'zan ro'zg'ordagi biron buyumni
Ko'zdek ardoqlaymiz changdan va namdan.
Shuncha ayasaydik agar odamni,
Shuncha asrasaydik o'ksish va g'amdan,
Yuzlar tabassumdan arimasmidi...
Kasod bo'larmidi dori bozori?!
Ko'rmay doktorlarning mehrin, ozorin,
Odamlar ba'zan tez qarimasmidi?!
Sudlar esnab-esnab bekorchilikdan
Ish so'rab kolxozga ketardi balki.
Harqalay, shunaqaroq bo'lardi, deyman
Uylardan eshitilsa faqat kuy, kulgi.

1965

SO'NGGI YO'L

Qadamlar, sharpasiz og'ir qadamlar,
 Ko'zlar pardasiga qalqqan achchiq yosh.
 Eng so'nggi safarga kimni uzatar,
 Hamkasbmi, qo'shnimi yoki qarindosh?
 Gullar husni shuncha sovuqmi asli,
 Visol damidagi ko'rki qayerda?
 Bugun tabiatning qanaqa fasli,
 Hech kim payqamaydi, ko'zlari yerda.
 Mayliga, ranglar ham o'chsin bir nafas,
 Mayliga, oftob ham berkinsin bir dam.
 Mayliga, bir zumga yo'qolsin havas,
 Mayliga, zil yukday tuyulsin qadam,
 Axir oramizdan ketmoqda odam!
 Motam sukutidan yurak qiynoqda,
 Yurak qiynoqdaki, bermagunday tob.
 Ammo men istardim, yurak shu topda
 O'z-o'ziga shunday berolsa hisob:
 Dardin eshitdingmi tirikligida?
 Biron shodlik kuni gul tutganmiding?
 Yoki o'sha kunni unutganmiding?
 Qadriga yetdingmi tirikligida?
 Shu so'roqqa tutsa ko'nglimiz bizni,
 Balki o'lim yana ketardi yiroq.
 Odamlar! Qadrlang bir-biringizni,
 Gul ham, muhabbat ham tirikka kerak.

1965

ISHONCH

Birovga ishonib ba'zan pand yeyman,
Lekin tashlolmayman shu odatimni.
Balki, shu ishonchdir saodatimning
Umri, kelajagi, boisi deyman.
Axir ishonmasa bironta menga,
Sanchgani afzalroq qalbimga tikan.
Shu ishonch oshiyon qurmagan joyda
Ayting-chi, chinakam shodlik bormikan?

1965

QO'SHIQ

(Halima Nosirovaga)

Hali bola edim, hayron bo'lardim,
Bosh chayqab tinglashsa ba'zan kattalar.
Lekin nelargadir ko'nglim to'lardi,
Nelardir qalbimni etardi talab.
Kecha yig'latganim uchun ezg'ilab,
Kuchugimdan uzr so'rardim sekin.
Qo'yib yuborardim tillaqo'ng'izni,
Nima bo'lganini bilmasdim lekin.
Bilmasdim, dilrabo o'sha qo'shiqdan
Taqdirim dilimga o'rnashganini.
Bilmasdim, she'r baxti, zahmati shunda,
Kuy bilan ko'nglimga tutashganini,
Bilmasdim.

1965

* * *

Yerdan non ushog'in olganim ko'rib,
Nega istehzoli kulding, yaxshi qiz?
Dindor o'yladingmi sen xayol surib,
Bordi-yu, shu ushoq din bo'lsa agar
Sira ikkilanmay cho'kar edim tiz.
Yana istardimki, dunyo, ellarga
Yakka-yu yagona din bo'lsa shu non.
Kuymasmidi, balki dalalar, qirlar,
Abad toparmidi baxtini inson?!

1965

CHO'LI IROQ

Tarixni so'zlama menga, ey odam,
Bitta chalib bergin «Cho'li iroq»ni.
Bitta chalib bergin, toki yana ham,
Yaxshiroq ajratay qorani, oqni.

Bu kuy asrlarning baridan tortib,
Cho'llarda toliqqan horg'in karvonday.
Ming xil taqdirlarni ustiga ortib,
Qalbindan jimirlab o'tadi qonday.

Tarixning eng olis qatlamlarida,
Armonda uxlagan orzu-alamlar.
Dunyo manglayiga ajin tushirgan,
Dardni, qarilikni yaratgan g'amlar.

Sahro chechagining ayanch kulgisi,
Yomg'irdan jon kirgan tuproqning isi,
Hammasi o'tadi qalbimni o'yib.
Tuya bo'ynidagi qo'ng'iroqlarning,
Tashnalik eslatgan jarangi bo'lib,
Hammasi o'tadi qalbimni o'yib.

Tarixni so'zlama menga, ey odam,
Bitta chalib bergin «Cho'li iroq»ni.
Bitta chalib bergin, toki yana ham,
Yaxshiroq ajratay qorani, oqni.

Haddidan oshganga uni chalib ber,
Do'stlar diydorini g'animat bilmay,
Sarobga shoshganga uni chalib ber!
Chalib ber, chalib ber, andisha qilmay.
O'tmishni so'zlama, o'git kerakmas,
Shu kuyini bir marta chalib bersang bas.

1965

KUZ

Kuz keldi, yonog‘i kuygan yaproqlar
Keksa ko‘zlar kabi tortibdi xira.
Ammo mevalarga to‘libdi shira,
Yetilib tovlanar ishkamlar, bog‘lar.
Tabiat shunchalar odamparvarki,
Lol qolib boqaman ba‘zan ishiga.
Billur jig‘a taqib kumush qishiga,
Yoz bo‘yi buzmaydi gullar tarkini.
Bahorda dam-badam yong‘ir yuvadi,
Yaproqlar husnini inson ko‘rsin, deb.
Yoz-u kuz quyoshi bulut quvadi,
Mevalar sharbatga to‘lib tursin, deb.
Kuz keldi, yonog‘i kuygan yaproqlar,
Keksa ko‘zlar kabi tortibdi xira.
Ammo mevalarga to‘libdi shira,
Yetilib tovlanar ishkamlar, bog‘lar.

1965

* * *

Yalang'och novdalar mudraydi karaxt,
Qornimi kutadi tamshanib ko'kka?
Chayir panjalarin yozib har daraxt,
Bedor qariyadek uxlaydi tikka.
Duv to'kib oltinrang yaproqlarini
Kimxob poyandozdek yo'llarga to'shab.
Nisor qilib butun jon-jahonini,
Kuchdan qolgan munis onaga o'xshar.

1965

* * *

Gullar yuzida xanda – bu bog'dan yor o'tdimi,
Odatin qilmay kanda, yana bedor o'tdimi?
Yellar nechun sarsari, ketolmaydilar nari,
Ko'nglimning moh paykari ko'zi xummor o'tdimi?
Rayhonga rashk qilib gul, bag'ri qon bo'пти butkul,
Yana rayhon hidlab ul, bundan takror o'tdimi?
Har narsada nur, viqor, hatto tuproq baxtiyor,
Bir-bir bosib beozor, ul beozor o'tdimi?
Dilda takrorlab otin, tilab umr-u davlatin,
Soyasi bo'lib tag'in Saida zor o'tdimi?

1965

* * *

Yo'qlamagan har kuning yilcha bo'lurmi, hay-hay,
Shunchalik shafqat bilmas dilcha bo'lurmi, hay-hay.
Xush surating bir nafas tark etmas xayolimni,
Ko'z shahlo-yu, qosh esa nilcha bo'lurmi, hay-hay.
Har so'zda yuz andisha qilg'um donolig'ingdan,
Ko'nglingning nozikligi qilcha bo'lurmi, hay-hay.
Goh xanjar, goh asaldek so'zlaringdan dog'damen,
Jon olib, jon berguchi tilcha bo'lurmi, hay-hay.
Vaslingning umidida dunyodan o'tib borgum,
Qanoatda Saida filcha bo'lurmi, hay-hay.

1965

* * *

Jiyda gullaridan havo muattar,
Tabiat kuchiga o'qiyman tahsin.
Sochim, dimog'imga yashirgim kelar
Shu jajji gullarning tengi yo'q isin.

Shoxin sindirishdan tiyolmam o'zni,
Istamasam hamki qilmoqni uvol.
Ba'zan yaxshi narsa yaxshiligidan
O'z umriga o'zi bo'larkan zavol.

1966

TUPROQ DEYDIKI

Tuproq kulgisidan yasharar olam,
Tuproq yig'isidan quriydi hayot.
U yig'lasa bo'lmas bundan ortiq g'am,
Uning yig'isini ko'rganmiz, hayhot!
Yerning yig'lashini ko'rmoq bo'lsangiz,
Qurbonlar qabriga yaxshilab boqing.
Chora top, deb sizga cho'kkundayin tiz,
Unutma, inson, deb shivirlar sokin.
Taqdiridan ma'yus, dilxasta o'zi,
Koshkiydi, koshkiydi topsa bir iloj,
Bag'ringizga berib jigaringizni,
O'rniga gullardan taqib olsa toj.
U pinhon yig'laydi, yoqa etmay chok,
Keksa ona kabi dilida dardi.
Odamlar! Kurashing, birlashing, toki –
Shu aziz tuproqda qayg'uning gardi,
Qolmasin, bo'lmasin, ko'rmasin sira.
Vayronalar belin bukmasin mutlaq,
Quyoshning chehrasi tortmasin xira.
Gullar tiniq bo'lsin, qor bo'lsin oppoq,
Tepkilab, selkillab o'yin tushsangiz
Yaproq bo'lib qarsak chalgan Ona-Yer:
Ko'ksim qadoq bo'lmas poshna izidan,
Faqat yig'latmanglar, yig'latmanglar.

1966

* * *

G'unchalarni uyg'otgan shamol
Nechun bargni yulqilab ketdi.
Birin suyib, birin irg'itdi,
Tabiatning ishidan men lol.
Birisini koyidi yulib,
Mo'rtligiga berganday dashnom.
Birisidan parvona bo'lib,
Qanotida tashidi shabnam.
Loqaydlikni bilmagani-chun
Ta'zim qilgim kelardi unga.

1966

* * *

Kun botib bormoqda, turnalar uchar,
Olisdan eshitar chug'ur-chug'uri.
Terak uchlarida bir yonib o'char
Ufqqa tiz cho'kkan quyoshning nuri.
Turnalar ketyapti, bilmam, qay yurtga,
Qaysi elatlarga boshlashdi safar.
Mabodo bittasi sal qolsa ortda,
Bezovta bo'ladi, buzilar saflar.
Bir qo'zg'alib yana rostlandi saflar,
Ortda qolgan biri qo'shildi bardam.
Ne deb chug'urlashar, nedir gaplari,
Yaxshilik sezaman ne desalar ham.

1966

* * *

Bilmayman, bu uyda yashagandi kim,
Rosa qilgan ekan mehnat, hafsala.
Bugun dil ezguchi sukunat hokim,
Singan qovurg'adek yotar vassalar.
Ko'zimga yetimdek mungli boqadi,
Bir yonda shuvog'i to'kilgan o'choq.
Go'yo jonli vujud, bag'rim yoqadi
Qo'li sinib yotgan tilsiz qo'g'irchoq.
Goh alam, gohida cheksiz shodliklar,
Balki umrlarning guvohi bu uy,
G'alvir badanida xotira saqlar,
Xotiraga sho'ng'ib surgan kabi o'y.
Zabonsiz shu toshlar, balki necha bor,
Tinglagan to'y, bazm, do'stlar sasini.
Balki qatlarida pinhon ardoqlar,
Yumshoq yo'rgaklarning xushbo'y isini.
Mehnat, umr bari, muhabbat bari,
Devorda panjalar izi – sirli xat.
Nahot shuncha qattiq tabiat qahri,
Nahotki, iloj yo'q, bir chora qahat?
Fikrdan, hislardan uvushgan yurak,
Javob topgan kabi yorishdi birdan.
Axir odam omon, odamlar tirik,
Ana, o'tmoqdalar shoshilinch, bardam.

1966

* * *

Dalalardan mujda kelar
Shamollarning qanotida.
Unda yorim paxta terar
Po'lat zangor g'irotida.

Po'lat zangor g'irocini
Bog'lab olsam sehrim bilan.
Chamanlarning tarovatin
Olib beray mehrim bilan.

Tonggi shabnam ho'l qilibdi
Beqasam to'n yenglarini.
O'zi doim sardor bo'lib,
Boshlab yurar tenglarini.

Oq oltinning gardi qo'nmish
Payvasta ul qoshlariga.
Do'ppi tiksam suyib-suyib,
Kiyarmikan boshlariga?!

Dalalardan mujda kelar
Shamollarning qanotida.
Unda yorim paxta terar
Po'lat zangor g'irotida.

1966

* * *

Qizim qo'shiq kuylaydi...

Irmoqlar shovillarmi yo qushlarning na'masi,
Quyoshning shu'lasimi dilim tutgan kaftida?
Go'yo deydi: ola qol rohatlarning hammasin,
Chidash bera olsang bas, muhabbati, taftiga.

Qizim qo'shiq kuylaydi...

Yo tabiat gullarga rang ulashar shu bugun,
Yo zilol suv bag'riga qaldirg'och to'sh urdimi?
Subhidamning yellari o'pib daryolar yuzin,
Gulshanlarning atrini ufurishga turdimi?

Qizim qo'shiq kuylaydi...

Yulduzlar jimirlarmi yo sharshara to'zoni?
Ey naqqosh, atlasingga jilvasini ko'chirgil!
Tinglang, aziz odamlar, tinglanglar-u fazoni –
Tutunlardan tozalab, urush otin o'chiring.

Qizim qo'shiq ko'ylaydi...

Yo kapalak qanotin yeli tegdi yuzimga,
Yo yoshlik bag'ridagi xayol aralash uyqu.
Bir qatra shabnam bo'lib termilaman qizimga,
Bir qatra shabnam qilib qo'ygandi meni tuyg'u.

Qizim qo'shiq kuylaydi...

Yoki oqshomni quvlab tong kelyapti tog'lardan,
Yo atirgul g'unchasi yaproq yozdi shu mahal.
Qarang, aziz odamlar, dalalarda, bog'larda
Kurtaklarni siypalab kezib yuribdi hamal.

Qizim qo'shiq kuylaydi...

1966

* * *

Daryolarning ul yuzida uylaringiz,
Olislardan eshitilar kuylaringiz.
Kunda-kunda ko'rolmasam bo'ylaringiz,
Tun kechalar uyqu bermas o'ylaringiz.

Daryolarni kechib o'tsam, kechib o'tsam,
Qushlar bo'lib uchib o'tsam, uchib o'tsam.
Shamol bo'lib gulshanlardan gul atrini
Boshingizdan sochib o'tsam, sochib o'tsam.

Suv bo'yida uzoq turib surmang xayol,
Sochlaringiz mushkin olib o'tsa shamol.
O'zgalarga tarqatma deb qizg'anaman,
Dilginamga kelur malol, kelur malol.

Daryolarda yor sochini yuvarmikan,
Gumonlarni xayolidan quvarmikan.
Yo'llariga atirgul-u rayhon eksam,
Bir qayrilib, ko'z uchida suyarmikan.

1966

* * *

Izg'irin achitar, osmon elar un,
Daraxtlar tanida mehnatdan qadoq.
Qurib-qovjiragan tanho bir yaproq,
Yel bilan olishar mana necha kun.

Qurib-qovjiragan, rangida qon yo'q,
Shamol ham qo'ymaydi zulm iskanjasin.
Yaproq ham ayirmas shoxdan panjasin,
Yonida hamxona, bir mehribon yo'q.

Yo'q, yo'q, qilolmayman men uni havas,
Do'st-u yor, jigarlar va qarindoshsiz,
O'rtada bo'lmagan dasturxon oshsiz,
Ey hayot, oldirma, olmayin nafas.

1966

* * *

Kimsasiz bu qirda qaydan bu qabr,
Nechun odamlardan olisda, tanho.
Unsiz bu chiroyni qilmang deb qadr,
Tabiat husniga qasddan yotar yo?

Boshiga bir tup tol tashlamish soya,
Bilmayman, kim ekan, ardoqlagan kim?
Barglar shivirida muncha mung, nola,
Nechun buloqlar ham kuylamaydi, jim?

Nechun ko'zlarimni yashnatmas gullar,
Qalbimni ezadi og'ir alam, yuk.
Shabada ham muncha xunuk uvillar,
Chechakda dil tortar bir istara yo'q.

Bariga shu kichik bir qabr sabab,
Oftobning bu joyga sochgan shodligin
Shu qabr o'ziga olgandek qamab,
Bariga shu kichik bir qabr sabab.

1966

* * *

Birovning tilidan soʻzlovchilar koʻp,
Majlisdagi taklif, nutqini hatto.
Bularning bilgani, oʻrgangani: xoʻp.
Qoʻlbola toʻtilar biron «katta»ga.

Ming shukr, yaxshi-yu yomon soʻzlarim,
Yutuq-yanglishlarim meniki faqat.
Javdirab boqmadim oʻzga koʻzlarga,
Buyruq, manmanlikka yoʻq menda toqat.

Chuchmal soʻzga saxiy emasman uncha,
Shirin eshitilmas har bir toʻgʻri gap.
Sevib koyiganim, soʻkkanim uchun,
Tortgan azobimga bir oʻzim sabab.

1966

DENGİZ BO'YIDA

Davrlar, zamonlar, asrlar balki,
Uning to'iqinida yig'laydi so'zsiz.
Uning to'iqinida chayqalar izsiz,
Go'zallar, go'daklar, qasrlar balki.

To'iqinlar olisga sudrar nigohim,
Gohi nola bo'lib, gohi kuy bo'lib.
Gohi kulgi bo'lib, gohi o'y bo'lib,
To'iqinlar olisga sudrar nigohim.

Qatralarga singib ketganday men ham,
Sohilda turaman haykalday qotib.
Hissim, xayolimni bir dam yo'qotib,
Qatralarga singib ketganday men ham.

Hushimga keltirar yana to'iqinlar
Oyog'imga surkab oppoq boshini.
Oyog'imga to'kib ojiz yoshini
Hushimga keltirar yana to'iqinlar.

1966

* * *

Itlar uvillaydi, mushuklar notinch,
Sharpalar g'alati: sirli va sovuq.
Qo'noqda yotolmay pitirlar tovuq,
Neni boshlab kelar bu oqshom, bu kech?!

Ona-yer, aziz yer, dardingni olay,
Qayering silasam tinchlanar joning?
Qayerda ko'pirmish asabing, qoning,
Ayt-chi, qayeringga qulog'im solay?

Go'daklar ko'zining qorachig'idan,
Koshkiydi sug'urib olsam qo'rquvni.
Qaytarib tinch tunni, shirin uyquni,
Baxt bo'lib porlasam yulduz cho'g'ida.

Itlar uvillaydi, mushuklar notinch,
Sharpalar g'alati: sirli va sovuq.
Qo'noqda yotolmay pitirlar tovuq,
Neni boshlab kelar bu oqshom, bu kech?!

1966

O'ROL TANSIQBOYEVGA

Tog'lar qarshisida hayratdan men lol,
Bir so'lim havodan yayradi tanim.
Hatto eshitaman asalari bol –
Yig'ib gullar ichra bilmaydi tinim.

Vujudimdan tortib, orom ol, deydi,
Bu ne ohanrabo, bu qandayin sir.
O, o'zbek diyori, tenging bor qayda,
Ko'nglim, ko'zim, o'yim – hammasi asir!

Balki tabiat ham butun ko'zi-la,
O'z husniga boqib o'zi mahliyo.
Oyog'im erkalab sehri, nozi-la,
Muzdek labi bilan o'padi giyoh.

Shudringdan siyoh-u, ming xil rang, bo'yoq –
Ne mayin satrlar bitilgan bir xat.
Ajib g'azalmisol yaqin-u yiroq,
Dilga quyiladi bo'lib muhabbat.

1967

* * *

Mehnat-u tashvishdan bo'lsam sal nari,
Puchayib qolaman o'zimga o'zim.
Go'yo men hamisha bir g'ujum uzum,
Fikrlar talaydi misoli ari.

Orom bermasinlar, mayliga, bir dam,
Mayliga, so'rsinlar sharbat-qonimni.
Parmalab she'ringa qo'ysin jonimni,
Axir mehnat bilan tirikdir odam.

1967

* * *

Dutor yig'lar emish, har pardasida
Yellarga yuz tutgan chog'larin qo'msab.
Ba'zan sevishganlar o'yib tanasin,
Ochgan jarohati – dog'larin qo'msab.
Bir vaqt shoxlarini yashnatgan barglar –
Shiviri torlarin kuylatar emish.
Shundan u insonni vafoga chorlab,
Sog'inchga o'rgatib o'ylatar emish.

1967

* * *

O'tgan yilgi payvand kirdi hosilga,
Bitdi po'stidagi pichoq o'rni ham.
Endi bir tan bo'lib chirmashib mahkam,
Xushbo'y gullarini ko'z-ko'zlar yelga.

Ajratib bo'lmaydi endi ularni,
Qishni ham, yozni ham kutadi birga.
Kessangiz boltaga bosh tutar birga,
Birga ko'karadi, birga qulaydi.

Tirik yetim qilib o'g'il-qizini,
Ajralib ketsalar ba'zan odamlar.
Payvandni eslayman men shunday damlar,
Bir o'kinch ko'zimga chiqadi sizib.

Nahot birga-birga sursa-yu umr,
Begonalik tursa soyasin tashlab...
Payvand gurkiraydi ko'zimda yashnab,
Bizda qonun shunday deganday mag'zur.

1967

* * *

Xo'rsinma, azizim, xo'rsinma sira,
Seni xomush, g'amgin ko'rgandan ko'ra
O'zimni olovga tutganim oson.
Jilmaygin, jilmayib menga bir qara,
Axir kulish uchun yaralgan inson.

Yengilma, azizim, yengilma faqat,
Mag'lubni ko'rishga yo'q menda toqat.
Tik tutib yurishga yaralgan-ku bosh,
Dilimni zimiston o'raydi qat-qat.
Agar ko'zlaringda ko'rmasam otash,

Loqayd bo'lma sira, loqaydga men yov.
Olam taqdiriga boqsang beparvo,
Odamga qolmasa agar keraging.
Bir o'siq tirnoqday behis, beayov,
Yulib irg'itaman dildan, yurakdan.

1967

* * *

Ba'zan tabiatning sehri-la oqib,
Olis-olislarga tashlaysan nigoh.
Ranglar jilvalanar qalbingni yoqib,
Ranglar jilvalanib yonadi nogoh.
Go'zallik sirini yashirgansimon,
Tog'lar parda tutib harir tumandan.
Ajab ko'rinadi havo, suv, osmon,
Ajab ko'rinadi o'sha tomonda.
Shunaqa chiroyli ko'rinar yiroq,
Shoshilma, azizim, buncha entikma.
Avval oyog'ingning ostiga bir boq,
Biron gulni yanchib o'tmadingmikan?..

1967

* * *

Sunbula suvlardan g'uborni oldi,
Ko'ksida toshlar ham yaraqlab kulib.
Endi tong uyquning maftuni bo'lib,
Oshiqlar boshida turolmay qoldi.
Derazam oldida duk-duk qadamlar,
Shoshilinch qadamlar, tinimsiz, dadil.
Ritmidan qofiya terib olar dil,
Tongni boshlab o'tar aziz odamlar.

1967

* * *

Ko'p osuda edi bu olam bir vaqt,
Dengiz ham yostanib uxlar edi jim.
Na yulduz bor edi va na munajjim,
Beozor tabiat mudrardi karaxt.
Shunda darding bilan men bo'ldim paydo,
Dardim sukunatni chilparchin qildi.
Ishqdan oftob yasab osmonga ildi,
O'zim yaratdim-u, o'zimman shaydo.
Ipak nurlariga chirmashib shunda,
Olamga yoyildim seni axtarib.
Kunduz topolmasdan yugurib, horib,
Ko'z bo'lib osmonga sochildim tunda.
Sarsari izimdan uvladi shamol,
To'lqin paydo bo'ldi talpinishimdan.
Olov nusxa oldi dil yonishidan,
Hayot yaratardim izlarkan visol.
Qaragin, hammasi faqat sen uchun,
Ayt, yana nelarni qilasan havas.
Dilda yonish bo'lsa, mehr bo'lsa bas,
Hamma-hammasiga yetadi kuchim.

1967

* * *

Bir do'st azasidan keldim ezilib,
U tushgan qabrdek tor bo'ldi dunyo.
Aql-u hissim xasta, qolgan bezillab,
Oh, koshki bo'lsaydi derdim bu ro'yo.
Boshqa bir tanishim to'yga aytibdi,
Tashlab ham ketibdi taklif qog'ozin.
Go'yo oyog'imning ostida shu payt,
Likillab turardi ulkan tarozi.
Go'yo do'zax, jannat o'rtasida men, –
Biri kuydiradi qilib jingirtob.
Boshqasin shodligi bo'lmasa edi,
Bu o't, balki meni qilardi xarob.
Shamol derazamni ochdi-yu, asta,
Suzib kirdi mayin bir kuy uyimga.
Qo'shnim bolasiga aytardi alla,
Bu kuy yuragimga, borliq, o'yimga
Huzurbaxsh oftobday jimirlab singdi.
Nafis bir mehrga, yashash ishqiga
Yurak lim-lim to'ldi, cho'ng tarozining
Shodliklar to'plangan pallası yengdi.
Yaxshiki, olamda ko'nikish baxti,
Ulg'ayish, tug'ilish soatlari bor...

1967

* * *

Asfaltni qoq yorib unibdi giyoh,
Yo'lovchi ko'zini tortar dam-badam.
O'tgan ham, ketgan ham tashlaydi nigoh,
Bag'ri tosh ham unga qo'ymaydi qadam.
Bo'stonda maysani jiz etmay bosgan –
Yurakka bu yerda to'ladi shafqat.
Shunchaki ko'katmas, asfaltda o'sgan,
Bu buyuk intilish, bu hayot, qudrat.

1967

* * *

Nihollar shoxini egmish momiq qor,
Ammo oyoqlarin quchib ona-yer,
Issiq labi bilan o'pib asta der:
Sabr qil, sabr qil, keladi bahor.
Insonlar mehridan bag'rimda hayot,
Quyosh shu'lasini shimirgan qatim.
Qaynoq siynamdagi pok muhabbatim,
Bahorga yetkazur seni salomat.
Uch oy erinmasdan shivirlar shunday,
Shunday eritadi qor-u muzlarni.
Ammo odamlar bor, tirik odamlar,
Bemavrid qaritar ne-ne qizlarni.

1967

O'G'IRLANGAN VAQT

Hisobiga yetolmay qolaman ba'zan
 Qancha o'g'irlangan umrim-vaqtimning.
 Qancha yozilmagan she'rim-baxtimning
 Hisobiga yetolmay qolaman ba'zan.
 Hissiz, dabdabali bekorchi nutqlar,
 Jadvalini buzgan avtobus hatto,
 Imillagan, beg'am sotuvchidan to –
 Jirkanch ig'volarni tinglagan vaqtlar.
 Oh, vaqtlar, yem bo'lgan sho'rlik vaqtlar,
 Zimmangizda qancha qo'shiqlar qoldi.
 Izhor etilmagan dil-ishqlar qoldi,
 Aytilmagan qancha kerakli gaplar.
 Goh bitgan, bitmagan, goh chala boblar,
 O'qilmagan qancha kitoblar qoldi.
 To'qilmagan qancha atlas-u shohi,
 Ishlanmagan qancha surat, stanok.
 Kelajakning olis ketgan nigohi,
 Manziliga ba'zan kechikib borgan yuk –
 Zimmangizda qoldi izsiz vaqtlar,
 Oh, vaqtlar, yem bo'lgan esiz vaqtlar.
 Jazoga tortamiz mol o'g'risini,
 Brakka boshlaymiz beshafqat hujum.
 Lekin nimagadir, gapning to'g'risi,
 Sizni o'g'irlatib, oldirib qo'yib.
 Hatto payqamaymiz yo turamiz jim,
 Oh, vaqtlar, yem bo'lgan sho'rlik vaqtlar.

1967

* * *

Osmon yorishmoqda yomg'irdan keyin,
Gullarning labida lovillar shabnam.
Qaldirg'och joy izlar qurmoq bo'lib in,
Payvasta qosh kabi qanotlari nam.

Barglarga ilingan g'uborni yuvib,
Ko'z yoshdek tomchilar yerga to'kilar.
Kimdir qarsak chaldi chumchuqni quvib,
Rang olgan gilosning shoxi silkinar.

To'ygan chaqaloqning yuzidek xushrang,
Dudog'idek xushbo'y bo'rsildoq g'uncha.
Kecha gulkosadan mo'ralab arang,
Xuddi shu gilosdek edi tuguncha.

Bahor rang ulashib, xushnudlik tashib,
Mening hovlimga ham bo'libdi qo'noq
Va lekin vasliga to'ydirmay, shoshib,
Firoq tushgan ishqdek ketibdi yiroq.

Lablarining husni qolibdi gulda,
Osmonga ko'chibdi ko'zin yolqini.
Jimigan hislarni qo'zg'atib dilda,
Shukrki, benasib qo'ymadi meni.

1967

* * *

Seni menga yomon desa kim,
Kechirmayman bir umr uni!
Meni senga yomon desa kim,
Qaro bo'lsin ro'zg'ori, kuni.
Dilim andakkina g'ashlanib,
Chimirilib olganim uchun,
Diling andakkina g'ashlanib,
Bir dam qovoq solganing uchun
Kechirmayman ularni hech vaqt!
Ular sevgi kushandalari,
Ular egov umrga, baxtga,
Kechirmayman o'shandaylarni,
Kechirmayman, kechirmayman hech!

1968

* * *

Ne qilay, dunyoning tashvishlari ko'p,
Ne qilay, bariga yetmaydi vaqtim.
Qo'ygin ginalarni, deya qolgin xo'p,
Yolg'iz o'zingsan-ku shodligim, baxtim.
Erkalab kuzatib, erkalab kutib,
Noz-u tavoze-la choy tutib qo'lda –
Yashashga fursat yo'q, ammo stolingda
Qaragin, yaraqlab turibdi kuldon.
Chekma deyolmayman, yetmaydi kuchim,

Va lekin xayolan uni o'chirib,
Xonangni tutundan poklash dardida
Uyg'oq o'tiraman sendan narida.
Xating bor har qog'oz bisotim mening,
Beg'araz ko'ngilni kaftda tutganday,
Ortmoqlab o'tganman bo'rondan uni.
Yillar bu dardlarni endi yutganday,
Ha, yillar o'tmoqda qayrilmasdan hech.
Men esa yo'qolgan shodliklar izin
Axtarish, qaytarish dardi-la notinch.
Uzaytmoq bo'laman umr tizginin,
O'ylar otashida bo'lib jizg'anak.
Tunlarni tonglarga kiprik bamisol –
Har xil maqom bilan ulaydi yurak.
O'ylar girdobida men xasta, behol,
Ammo ilg'ab olar qulog'im aniq,
Mashinkang chiqillar, bedorsan sen ham.
Eshik tirqishidan bir chiziq yonib,
Oftob bo'lib kirib yoritar xonam.
Mashinkang chiqillar, to'xtaydi ba'zan
Bilaman, chekyapsan, chekyapsan ulab.
Koshki ochib qo'ysa deb derazani,
Kamroq cheksa-chi, deb bo'laman xunob.
Xonangni tutundan poklash dardida
Bedor o'tiraman sendan narida.

1968

* * *

Suv bo'yida majnuntol,
Soch yozgan suluvmisol.
Tushirganmi uzugin,
Termilib surar xayol.

O'ltirdim soyasida,
Bag'rida, qoyasida.
Ishq daftarin o'qidim
Suvning hikoyasidan.

Sog'intirsa yuragim,
Visol bo'ldi tilagim.
Qachon kelar yonimga
Dilginamning tiragi.

Hech ketmasin yiroqqa,
Chidolmasman firoqqa.
Majnuntoldek kutarman,
Kelmaguncha biz yoqqa.

Suv bo'yida majnuntol,
Soch yozgan suluvmisol.
Tushirganmi uzugin,
Termilib surar xayol.

1968

* * *

Aqlim tanibmanki, minnatsiz bir baxt,
Minnatsiz umrni qilaman orzu.
Kam-ko'stsiz hayotni etaman deb taxt,
Tanho tashvish cheksang, dilim ezilar.
Yo'q, sira yuk bo'lmay, bo'layin mador,
Toki ravon bo'lsin men-la yo'llaring.
Yiqilsang yiqilgum demasman zinhor,
Turgizmoqqa cho'zgum nozik qo'llarim,
Yo'q, sira yuk bo'lmay, bo'layin mador.

1968

* * *

Subhidam gulshanda yor bizdan nechun
pinhon kezar,
Ne xayollardan tanimda to'lg'anib ming jon
kezar.
Kuyidan ortiq bu olamda halovat topmadim,
Garchi vasl ummidi yo'qdir, o'rtada hijron
kezar.
Maysalarda titragan shabnamcha bo'ldi
ko'zlarim,
Ul tag'ofil bir avaylab o'tmayin chandon kezar.
Ishqida men shoh erurman, u gadosi o'zganing,
Balki ko'nglidan so'roq aylab o'zi hayron kezar.
Nargis-u rayhon-u gullar, ta'zim aylang poyiga,
Bu Saida nazdida bir sohibi davron kezar.

1968

* * *

Yomg'ir savalaydi, ammo shoshmayman,
Tomchi quyiladi kipriklarimdan.
Suv toshib oqadi ko'priklardan,
Yomg'ir savalaydi, ammo shoshmayman.

Tabiat yuvmoqda dov-daraxtlarni,
Olam g'uborsizdek ko'zimga shu dam.
Bir yengil ruh bilan tashlayman qadam,
Tabiat yuvmoqda dov-daraxtlarni.

Atrofdan barq urar tiniqlik, tinchlik,
Havoda suzadi binafsha hidi.
Ishqilib, buzmasin poroxning dudi,
Atrofdan barq urar tiniqlik, tinchlik.

Yomg'ir savalaydi, ammo shoshmayman,
Tomchi quyiladi kipriklarimdan.
Suv toshib oqadi ko'priklardan,
Yomg'ir savalaydi, ammo shoshmayman.

1968

* * *

Bosh egib tinglasam biron ig'voni,
Siltab tashlamasam – harom shu kunim.
Mayli, boshlab yuray doim g'avg'oni,
Mayli, xayollarim bilmasin qo'nim.

Mehnatsiz bir tiyin kirsam uyimga,
E'tiqod, imondan shu kun men judo.
Boshqacha yashash hech kelmas o'yimga,
Shu mening jannatim, shu menga Xudo.

Katta ma'rakaga bo'lmasa pulim,
Chin do'st non-choyimdan o'girmas-ku yuz?
Shuni qadrlasa ko'ksimda qo'lim,
Afzalroq baxtim yo'q qilgani ko'z-ko'z.

Orasta bo'lmasa uyim mabodo,
Uzr uchun unga she'r o'qib bergum.
Shu kech qalam, qog'oz uchov piyoda,
Mijja qoqmay tonggacha yurdik.

Kunlarim shu taxlit o'tadi chopib,
Shu taxlit boshlagum yangisini ham...

1968

* * *

Tinmay shitirlaydi hovlida xazon,
Chirt-chirt uziladi sarg'aygan yaproq.
Xayoldan o'tadi yaqin-u yiroq,
Dil xuddi muallaq titragan mezon.
Kuni kechagina g'uj-g'uj gullardan
Novdalar yasharib, yashnab turardi.
Bag'rida quyosh-u shamol yurardi,
Bir g'uluv uyg'otib chehra, dillarda.
Xayol olib ketar yana olisga,
Qotgan kurtaklarga boqaman behush.
O'tgan damlar go'yo tuyuladi tush,
Xira suratmisol tushadi esga.
Atrofdan kuz kezar parishonxotir,
Shumshaygan daraxtlar termilar sokin.
Nenidir shivirlar, shivirlar lekin:
«Aftidan, unutding, unutding, shoir.
Axir she'r ishqida ma'yus bo'lmasdan
Misrang to'kilganmi qog'ozga ravon?
Aytgil-chi, qay birin yozgansan oson,
Ko'z-u vujudingga xayol to'lmasdan?
O'ychan novdamizda uxlaydi bahor,
Kurtakni avaylab, allalab asta.
Ko'zingga ko'rinsak goh xomush, xasta,
Bir go'zal nazmning ishtiyoqi bor.
Nazmimiz bitganda bo'lamiz gulgun...»
Atrofdan kuz kezar parishonxotir,
Unutma, unutma hech qachon, shoir,
Bir tug'yon oldidan jimjitlik hokim.

1968

* * *

To'zg'iydi o'rikning gullari tinmay,
Kapalak misoli uchishar yelda.
Goh yerga yopishib shamoldan, seldan,
Oppoq yonog'iga surtadilar loy.
Ammo shu holda ham chiroyli, nafis,
Go'yo bir kuldargich zaminga qo'ngan.
U mamnun o'zidan – o'rnida ungan
Chigitdan g'o'rani qilgandayin his.

1968

* * *

Bir olma keladi to'lqinda o'ynab,
Qirmizi yonog'i tortadi nigoh.
Tutolmasdan kimdir oqizoq o'ynab,
Olis sohilida balki urar oh.
Bo'tana to'lqinlar ko'madi ba'zan,
Ammo yonog'iga yuqmaydi gardi.
Yiroq tushib borar to'lqinda suzib,
Kimningdir armoni, kimningdir dardi.
Kimdir tutib olar uni albatta,
To'lqinlarga yozib kuchli qulochin.
Husniga suqlanib ko'tarar kaftda.
Ehtimol, kutmoqda shunday bir lochin.
Balki bir tishlar-u otar tuproqqa,
O'ylab ham o'tirmas, ko'rmas tushida.
Ammo u lahzalik o'yindan yiroq –
Tushgan bir kimsaning pok ishqi edi.

1969

* * *

Sal narsaga qasam ichmoqlik nega,
Qayerdan bu zaif, bu ojiz jur'at?
Yo'q, bunday odamlar yoqmaydi menga,
Beburdlikdan shunday qilganlar odat.
Alishmayman bo'lsa oltin-u olmos,
Shundoqqina aytgan bitta so'zimga.
Rost so'zning hech qachon bahosi bo'lmas,
Nechog'lik haqligi ayon o'zimga.
Yolg'iz bir imon-u bitta e'tiqod,
Vatan, xalq oldida egajakman bosh.
Zarur bo'lib qolsa qilmoq qasamyod,
Qasam ichmoqqa shunda beraman bardosh.

1969

* * *

Oy yuzini asta chulg'adi bulut,
Uchdi teraklarning tanga chamani.
Noxush bir g'ashlikka tashlab sen meni
Nahotki butunlay qilolmading unut?
Oy-ku, sho'ng'ib chiqar bulut ostidan,
Koinot belanar qaytadan nurga.
Sevgisiz dil esa boshlaydi go'rga,
Nahot, sen umrimning qolding qasdida?!

1969

* * *

Senga sovuq bir soʻz aytgim kelarmi,
Xotirangni qilgim kelarmi majruh?!
Ozor yetkazmoqni koʻnglim tilarmi,
Qalbimda gʻolibmi yo quvgʻindi ruh?!

Moʻyqalam olmagan ranglar koʻp hali,
Qogʻozga tushmagan nafis hislar ham.
Ifoda topolmay uni aytgali
Yuzi qora boʻlib turibdi qalam.

Soʻzlarga ming jilo bergan ehtiros,
Qirgʻoqqa duch kelgan irmoqdek tindi.
Ilk sheʼrlarim eslab, titkilab qogʻoz
Ularni izlayman oʻzim ham endi.

Kunlarim oʻtganda sensiz, kulgusiz,
Azaliy makkor ishq qoʻyganda turtib.
Koʻp gaplarni senga aytganman unsiz,
Jimjit kechalarda tanho oʻy surib.

Shu sovuq yulduzlar bersa guvohlik,
Yellar tilga kirib shivirlasa, oh,
U dardlarni unutib mangu-manguga,
Baxtning boqiyiligiga boʻlardim guvoh.

1969

* * *

Quyuyq kipriklarga qo'ngandek uyqu,
Shahar uzra sekin tun cho'kdi vazmin.
Endi chiroqlardan to'kilgan yog'du,
Ma'yus siypalaydi yo'lovchi izin.

Yana Zuhro chiqdi koshonasiga,
Ko'zida qotgan yosh, labida kulgi.
Toj qilib taqsam der birov boshiga,
Birovga bir chaqa o'tmas, qalbaki.

Tunni tong quvladi, yulduzni – quyosh,
Shabnam ham ohista o'chdi bir yonib.
Gullar sergaklanib ko'tardilar bosh,
Musicha patini tarar quvonib.

Bu so'lim sabohda nelar kechdiykin,
O'ylayman, hayratda termilaman jim.
Necha yulduz yonib, nechta o'chdiykan?..
O'ylamagan ma'qul, ma'quldir balkim.

1969

* * *

Kim qo'liga olsa ham sharhi dilim so'zlar dutor,
Jon qatida asragan sirimni aylar oshkor.
O'zga ko'nglin ovlamoqqa dostonimni ochur,
Goh kulib aytar yana, gohida yig'lab zor-zor.
Hislarimdan parda bog'lab olgani yetmasmidi,
Sochlarimdan ham yana ul berahm bog'labdi tor.
Bor vujudim titratib ishq ahlidan tahsin olur,
Bir asirman notavon ozodligim ko'p dushvor.
Soch-torim tirnog'idan ming uzilsa roziman,
Bir qo'liga olsa-yu, bir bor yuziga bossa yor.
Ishq dashtida, Saida, tanho kezarman demagil,
Har to'kisni tinglasang, ko'nglida bir armoni bor.

1970

* * *

Tuni bilan seni o'yladim
Tushlaringga kirmoqchi bo'lib.
O'ylaringda yurmoqchi bo'lib,
Tuni bilan seni o'yladim.
Yo chimirilding, seskanding yoki,
Yo xo'rsinib asta jilmayding.
Kirgan bo'lsam tushingga koshki,
Kirganimni o'zim bilsaydim...
Tuni bilan seni o'yladim.

1970

LAYLAK QIZIQ QUSH EKAN

Laylakka maza ekan,
Odati qiziq ekan.
Yoz bo'lsa uchib kelar,
Qish bo'lsa ko'chib ketar.
Chinor shoxida ini,
Qolaverar huvillab.
Qishda shamol guvillab,
Qorga ko'madi uni.
Bo'lsa agar qanotim
Va yoki uchqur otim.
Zumda kezsam olamni,
Lekin uyim, dalamni
Sira tashlab ketmasdim,
Bevafolik etmasdim.
Yalang'och kurtaklarni
Uyg'otgunicha quyosh,
Tinglab qish ertaklarin
Berardim chidam, bardosh.
Yurtimning to'rt fasli soz,
Biridan biri go'zal.
Begona el yozidan
O'zimizning qish afzal.
Garchi laylakka maza,
Odati ko'p bemaza.
Hech elda yo'q qo'nimi,
Yo'q umrining unumi.
Men odamman, qushmasman,
Hech unga o'xshamasman.

1970

* * *

(Shoira singillarimga)

Kuni kechagina she'r yozmoq uchun,
Oftobni quvganday tunni kutardim.
Oqshom ko'rsatolmay hokimlik kuchin,
Mening ko'zlarimdan bedor o'tardi.
Kichrayib singirdi qorachig'imga,
Qog'ozga tushguncha chekib ming zahmat.
Yo qo'nib qalamning olmos uchiga,
She'r bo'lib qalbimdan tinglardi rahmat.
Bugun u keladi g'olibona, shod,
Kiprigimni silar yumshoq qo'llari.
Yo'q, tegma ko'zimga, tegmagil, hayhot,
Koshki sochlarimdan o'tsa yo'llaring...
U endi bo'ysunmas, chekinmas nari,
Qalam uchiga ham qurmaydi tilsim.
So'zsiz qichqiradi mudroq nazarim:
Yo'q, sira bo'lmasman, bo'lmasman taslim.
Gulchehralar bo'lib quvgum g'aflatni,
Oydin bo'lib tunlar to'karman ilhom.
Dunyodek bedorman, bedorman har vaqt,
Birinchi sevgidek sof va navqiron.
Yo'q, sira bo'lmasman, bo'lmasman taslim.

1970

* * *

(Singlim Zamiraga)

Olam gulga to'ldi yana bu fasl,
Kunlar mana shunday, shu tarzda oqar.
Suvsiz yerlarda ham bir mijja qoqar,
Kapalak umridek o'tlar muttasil.
Qabrlar uzra ham sokin yashillik,
Bu yerga kelgani berolmasdim tob.
Bunda ko'z yoshlarga aytilmas javob,
Na diydor ko'rishga bor biron eshik.
Xotirjam edim-ku, men axir sendan,
Guldek so'lishingni qaydan bilayin.
Ko'rgim kelsa endi nima qilayin,
Xursand qilganmidim, shodmiding mendan?!

Bugun satrlarim mahzun, bag'ri xun,
Iztirob, qiynoqda tug'ilgan o'ylar.
Ayolsiz huvillab qolganda uylar,
So'z bormi go'dagin ovutmoq uchun.
Muhabbat yoritgan uyda ham shuncha –
Bemavrid, bemahal o'charmi chiroq.
Yaqin yo'llar birdan tusharmi yiroq,
Nogahon ochilmay so'larmi g'uncha?!

Kelinlik libosing kir bo'lgan emas,
Qay qo'lda ushlayin, qay ko'zda boqay.
Armon, armon o'ti bag'rimni yoqar,
Hamdard bo'lolmayin qoldim bir nafas.
Yigirmanchi asr, doktor bor, debman,
G'aflatda qo'ymasa edi e'tiqod.

Uchib bormasmidim chiqarib qanot,
Boshingda parvona bo'lmasmidim men!
Hamon qulog'imda onam yig'isi,
O'lguncha chiqarmi bu jondan o'ting.
Subhidam yelidek hilpirab o'tding,
Qaysi gulzorlarda qoldiykan ising?
Bilmayman, shabnamdek qaylarga uchding,
Xayr-ma'zur qani, dog'da qoldim men.
Taqdirdan bir umr yulib oldim men,
Sen uchun she'rimning umriga o'lchab.

1970

* * *

Insofli bo'l, deydi keksalar,
Haddan oshib ketsa agarda birov.
Avval tushunmasdim shunday desalar,
Endi ezgulikning buyukligiga,
Yomondan yaxshining suyukligiga,
Nazarimda, mana shu bitta so'z garov.
Shu so'zsiz yetarmidi dunyo shu yoshga,
Odamzod shunchalik ulg'ayarmidi?!
Muhabbat yo g'azab to'lib otashga,
Vijdon degan narsa to'lg'anarmidi?!
Kimdan eshitmayin bu qutlug' so'zni,
Qalbidan qalbimga oqqan kabi nur.
Osmonga bir ustun qo'yilganidek,
Olam kengaygandek qilaman huzur.

1970

DARYO BO'YIDA

Bir yonda charxpalak aylanar sekin,
Ko'zalar suv to'kar yog'och ariqqa.
Bir tomonda motor patillar yakka,
Daryoni shimirib sug'orar ekin.
Bobolarning o'tkir va lekin sodda
Zehniga sukutda men bo'lib maftun.
Nafasiga quloq solsam bugunning:
Shiddatkor, talabchan, sezgir g'oyatda.

1970

* * *

Nechog'lik ma'sumdir go'dak chehrasi,
Hali gard yuqmagan pokiza ko'ngil.
Xo'mraysang qo'rqadi, kuladi kulsang,
Oftob va shabnamda yuvilgan bir gul.
U shundoq tug'ildi, murg'ak dilida,
Na gina-kudurat, na yovuz armon.
Ulg'aygach, kim bo'lar yurt-u elida,
Yaxshilik yo'lida bo'larmi darmon?!
Hozir u qiyqirib ko'ngil xushlaydi,
Suyukli, ardoqli hozir nechog'liq.
Uni kim kuzatar, kim qarshilaydi,
Bundan keyingisi shularga bog'liq.

1970

* * *

Yer uzra qo'ndi oqshom,
Oy shu'lasini bir mayin.
Kel, oppog'im, kel, erkam,
Men seni allalayin.

Dudog'ing guldani xushbo'y,
Yuzlaring undan xushro'y.
Kel, oppog'im, bag'ringa
Jajji boshginangni qo'y.

Tovuq uxlari qo'noqda,
Shamol tingan butoqda.
O't-o'lanlari jimgina
Orom olar o'tloqda.

Yulduz charaqlayapti,
Oy ham yaraqlayapti.
Qizcha uxladimi, deb,
Mendan so'roqlayapti.

Yer uzra qo'ndi oqshom,
Oy shu'lasini bir mayin.
Kel, oppog'im, kel, erkam,
Men seni allalayin.

1970

* * *

Qariya aqlidek kuzning osmoni,
Yaproqlar quyuni xotirasidek.
Go'yo oxirlatib bahor dostonin,
O'zi qaylardadir o'tiribdi tek.
Gavjum sohillar ham bugun tinch, ma'yus,
Oftobdan sarg'aymish maysalar uchi.
Atrofga o't qo'yib yuborgandek kuz,
Nazarimda yonar daraxtlar ichi.
Talangan karvondek bog'lar ham g'arib,
Muzdek yellar endi ularga hamdam.
Go'yo vujudimda ruhim ham horib,
So'roqqa tutadi meni ushbu dam.
Bahor esga tushar – ilk muhabbating,
Imlab adashtirgan kamalak izlar..
Endi ular sunbula suvidek tingan,
Hisobot so'raydi ulg'aygan hislar.
Atrofdan kuz kezar o'ychan va sokin,
Umringga bir nazar etmoqqa qistar.
Xazon yomg'irida kezaman sekin,
Hayotimda bir cho'g', bir nurni istab.

1970

* * *

Tinim yo'q, qo'nim yo'q bu olamda hech,
Tinim yo'q, qo'nim yo'q yer-u samoda.
Tinim yo'q menda ham na erta, na kech,
Kunlardan goh shodman, gohida dog'da.
Ba'zida chindan ham bir globusdek
Jahon joy bo'ladi qorachig'imga.
Ba'zan Tupolev*ning xayollaridek
Otashin bir qudrat qalqir ichimda.
Xayolni tutguvchi soqchilar qayda,
Xayol bilganmikan hech qachon sarhad?
Ishim bor har yurtda va hamma joyda,
Menga odam bo'lsa bo'lgani faqat.
Odam bo'lsa faqat mehriyoli,
Kiygani zarmi yo juldur jandami.
Orzuda imlagan totli iqboldek,
Labiga qo'ndirib o'tsam xandani.
Odam bo'lsa faqat mehriyoli,
Yovuzlikka isyon bo'lib yashasa.
Navro'zgi bir tutam subh shamolidek
Yuz-u ko'zlariga ruh bag'ishlasam.
Hislarga na din-u, na tillar to'siq,
Urf-u odatlar ham berolmas bardosh.
Baribir tushungim kim shod, kim o'ksik,
Dunyoda bir xildir kulgi va ko'z yosh.

1970

---

*Tupolev – aviakonstruktor

* * *

So'ppaygan gilosning chayir kaftida
Hurpaygan bir uya turar huvillab.
Goh ivib tushgundek yomg'ir zabtidan,
Goh shamol beayov siltar guvillab.

Chol ma'yus boqadi unga damo-dam,
Qisilgan ko'zlarda mungli bir xayol.
Yoki xayollari qushlarga hamdam,
Sayrab uchishlarin eslar ehtimol.

Tomosha qilgandir, balki entikib,
Uchirma qilganda polaponlarin.
Endi ma'yus turar nigohin tikib,
Tashlab qayga ketdi ular inlarin.

Bitta musicha ham sovuqdan behol,
Ma'yus termiladi inga bo'g'otdan.
Balki sarin yellar erkalab xushhol,
Yashil barglar ichra uni uyg'otgan.

Men ham kuzataman ularni zimdan,
G'alati hissiyot – chuvalar o'yim.
Shunaqa, farzandlar qadim-qadimdan
Tarqab, tashlab ketar otalar uyin...

1970

* * *

Onangni sevgin, deb o'rgatmoq g'alat,
Xoin qalb shu so'zdan o'nnglanarmidi?
Sut bilan kirmagan bo'lsa muhabbat,
Nomusni bilarmi, to'lg'anarmidi?
Jonidan jon olib, qirqib umrini,
Husnini o'g'irlab qochguchi bola
Koshki bir onaning bo'lsaykan sho'ri...
U hammaning sho'ri, hammaga balo.
Novvot ichidagi ipmidi ona,
Shimib-shimib tuflab tashlasang loqayd.
Qalb emas, hattoki darz tushar toshga,
Uning ko'zlariga o'kinch qo'ngan payt.
Onangni sevgin, deb o'rgatmoq g'alat,
Andisha soladi tanamga titroq.
Odam tug'ilishining o'zi muhabbat –
Bo'lsa-yu, yuqmasa bu unga biroq –
Farzand atalarmi, derlarmi inson,
Soyalar kirarmi hech qachon safga.
Sevgisiz vujudda ne qilsin vijdon,
Bular arzimaydi nasihat, gapga.

1971

* * *

Asrim nafasiga solaman quloq,
Goh notinch, goh mag'rur va gohida lol.
Doim o'y o'ylashdan toqatlarim toq,
Bir chivin sharpasi keladi malol.
Mana, ellik yilki, non-nasibamiz
Do'st-u yupunlardan darig' tutmadik.
Goh unda, goh bunda jarohat sizib
Bu olam taniga sog'liq bitmadi.
Dunyo yasharmoqda husnga to'lib,
Ammo go'daklarning uyqusi notinch.
Televizor yonida bezovta bo'lib,
Urushdan qo'rqishib uxlarlar har kech.
Bizlarning bolalik boshqacha edi,
Kapron lentalarni bilmasakki ham
Buvilar ertakka xo'p usta edi,
Uchar gilamlarda kezardik olam.
Oy-u yulduzlarning soxta jamoli,
Sehri ham yo'qoldi ertak to'qishga.
Qo'ying bu yolg'onni, deydilar kulib,
Barini bilishar, bari o'qishgan.
Aql parmaladi yer-u osmonni,
Zakovati ochdi ko'kka nurli yo'l.
Taajjub, shunchalik qodir bu inson,
Hali qaylardadir bir notavon qul.
Asrim nafasiga solaman quloq,
Goh notinch, goh mag'rur va gohida lol.

Ba'zan o'y o'ylashdan toqatlarim toq,
Bir chivin sharpasi keladi malol
Va lekin haqqim yo'q chekinmoqqa hech,
Loqaydlik jinoyat ushbu zamonda.
Shabnam toza bo'lsin, el bo'lsin deb tinch,
Muhabbat va g'azab saqlagum qonda.
Qayerda tun bo'lsa, bordik bo'lib nur,
Shunga o'rganganmiz, bo'lmasmiz boshqa.
Asrim shiddatidan men baxtli, mag'rur,
Jilmayib boqaman har tong quyoshga.

1971

* * *

Bir on to'xtasa-chi uchqur bu damlar,
Bir on silkitmasa tezkor qanotin.
Qarishdan bir nafas tinchib odamlar,
Bir ongina tutsa mangulik otin.
Bu faqat mahsulsiz, afsusli xayol, –
Vaqtdek chavandozni jilovlabdi kim?
Ammo yelkasiga mushkul va malol
Yuklarni ortmoqdan turolmasmiz jim.
U hamon pishqirib yugurar biroq,
Nuqra bo'lib sochga qo'nar nafasi.
Insondan o'ch olmoq bo'lib chamasi
Tarang, tiniq yuzga botirar tirnoq.

1972

YOZ

Saraton hansirar bog'larda bugun,
Chalajon shabada ocholmaydi ko'z.
Oltinrang yaproqdan ko'tarib tugun,
Hali qayoqlarda tentiraydi kuz.

Quyosh uyg'onadi tong shiddat bilan,
Vujud-nafasidan quyib nurini.
Ajib bir yengillik, ajib baxt bilan,
Dehqon yerga to'kar yurak qo'rini.

Toki jilva bilan tashrif qilsin kuz,
Nisholdadek toshsin paxta chanog'i.
Toki bog'lar husnin qilganda ko'z-ko'z,
Haqiqdek tovlansin olma yonog'i.

Ifor qovunlarning ko'tarib hidin,
Nimtahir shabada to'ydirmay o'tsin.
Toki oftob, terdan ko'pchigan yerdan,
Kuz ko'ngil uzolmay minnatdor ketsin.

1971

BOG' KO'CHA

Nechun bog' ko'chaga men shuncha maftun,
Hatto yuragimda shabada esar?
Chinorga chirmashgan qayroqi uzum,
Ariq bo'yidagi kamtar gulsafsar –
Nigohimni qo'yib yubormas nega?
Nechun vujudimda kezadi hayrat,
Horigan yelkasin tirab devorga
Mudragan jiyda ham ko'zimga san'at.
Arg'imchoq sollanar, g'iyqillar daraxt,
Onaning pinhoni ingrashisimon.
Nega xayolotdan men gohi karaxt,
Hatto bo'lakchadek bu yerda osmon?
Shu'lalarni bosib keng asfalt yo'lda
Shamoldek g'uvillab uchganda necha,
Kichik tosh tushgandek kattakon ko'lga,
Yoddan chiqibmidi o'tmishim, kecham.
Nechun yuragimda bunchalik hislar,
Larzaga soladi ajib bir tuyg'u.
To'g'ri, bular o'tmish, kechagi izlar,
Ammo bolaligim, yoshligim ham shu.

1973

ONAJON

Yana bahor keldi tap-taqir, siydam,
Ranglarsiz, gullarsiz men uchun bugun.
Ajınlar chizig'i ichida diydam,
Qalbimda o'limning dastidan tugun.
Binafsha, lolalar shumshuk va g'arib,
Dilga muzdek tegar, bermas hayajon.
Butun go'zalliklar sizni axtarib,
Izingizdan ketdimi, deyman, onajon.
Suvlarning qo'shig'i siz bilan ketmish,
Bo'm-bo'sh bo'lib qolmish go'yo Andijon.
Nahot, bular endi totli bir o'tmish,
Nahotki, siz yo'qsiz endi, onajon.
Hushyorman, der edim o'zimni o'zim,
Bugun yuragimda ming bitta armon.
Bu olamda neki ranjitmish sizni,
Bariga go'yo bir men gunohkorman.
Siz aytgan allani aytib o'turman,
Siz bergan yurakni mash'ala qilib.
Qaydaki, gumrohlik bo'lsa tuturman,
Qo'yurman odamlar yo'liga ilib.
Yana yillar o'tar, bahorlar balqir,
Yana ko'zlarimda ranglanar gullar.
Qalbimni bitta o'y kemirar, yulqir,
Yo'q endi visolga eltguvchi yo'llar.
Nahotki, siz yo'qsiz endi, onajon...

1973

MUNDARIJA

Bahor bilan suhbat.....	3
“Yolg‘iz ikkov bo‘lsak...”	5
“Uchrashuv onini kutib...”	5
Sog‘inish.....	6
Bahorni qarshilab	7
Sen ham shundaymidig.....	8
Seni o‘ylaganda	9
“Quyosh chiqdi...”	10
“Ne istaysan, deysan...”	11
“Anhor labida juft-juft soyalar...”	12
“She‘r yozsam...”	13
Qizlarjon	14
“Bizga hurmat bilan boqqanlarida...”	15
“Sira chidolmayman...”	16
Alla	17
Toshkent gullari.....	18
Bahor she‘ri	19
Studentlar vals.....	21
“Arg‘uvon gullabdi...”	22
“Qor yog‘ar bo‘ralab...”	23
“Tonggi jamolidan turfa gullarning...”	23
Tomchilar	24
“Lolalardan gulxanlar yoqib...”	26
“Ba‘zan xayolimga chirmashib olib...”	27
Mana shunday boshlandi bu she‘r.....	28
Qog‘oz gul.....	29
“Qancha qalin yog‘sa hamki qor...”	30
Kuz.....	30
“Bola edim, onam g‘arch tufli kiysa...”	31
Yong‘ir shovillaydi.....	32
“Tinmagur yulduzlar charchamadi hech...”	33
Qush.....	34
Zinalar	35
“Dunyoda nimaki mavjudot bo‘lsa...”	36

“Doim tongga yo‘ldosh bo‘lgani uchun...”	36
Nilufar	37
“Novdalar chayqalar sal tursa shamol...”	37
“Bahor shamoli esar...”	38
Bahor	40
Ilhom	41
“Ba‘zan horib-tolib...”	41
“Qizginam, ishlaring, tashvishlaring...”	42
“Dilga yaqin, ammo ko‘zdan uzoq yor...”	42
“Fikrim g‘avvos kabi ko‘nglim tubidan...”	43
“Notavon ko‘nglim netardi...”	43
Qalam	44
“Qirda lolalarning...”	44
“Har narsaning boshi va oxiri bor...”	45
“Daraxtlar gullabdi mendan yashirin...”	46
“Kecha bo‘rtib turgan g‘unchalar...”	47
Qog‘oz	48
“G‘uncha ochilishi sirdir odatda...”	49
“Hatto uyqusida xo‘rsinsa qizim...”	49
Qalb	50
“Yillar hatto sochdan rangni o‘chirdi...”	50
Soch	51
“She‘r kayfi kun bo‘yi qildi betoqat...”	52
“Gullarga termilib ba‘zan yuzingni...”	52
“Romanlar, azizlar, aql o‘rgatmang...”	53
“Gilos shoxlariga qor qo‘ngan kabi...”	54
“Maysa nish uribdi ariq bo‘yida...”	54
“She‘rlarim, qalbidan silqqan qonimsiz...”	55
“Shoxlar ko‘tarolmas o‘zin hosildan...”	56
“Archazor yonida bir tup oqqayin...”	57
“Sayr qilsangiz, bo‘layin gulzor...”	57
“Bulut chiqmasa ko‘kka...”	58
“Fikr charchatadi ba‘zida, ammo...”	58
Archa	59
“Ko‘zlariga singib ketar vujudim...”	59
“Hayotdan nolisa birov, suymayman...”	60

“Qor yog‘ar, qor yog‘ar biram xushhavo...”	61
Yo‘llar.....	62
“Ba‘zan ro‘zg‘ordagi biror buyumni...”	68
So‘nggi yo‘l.....	69
Ishonch.....	70
Qo‘shiq.....	70
“Yerdan non ushog‘in olganim ko‘rib...”	70
Cho‘li iroq.....	71
Kuz.....	73
“Yalang‘och novdalar mudraydi karaxt...”	74
“Gullar yuzida xanda – bu bog‘dan...”	74
“Yo‘qlamagan har kuning”.....	75
“Jiyda gullaridan havo muattar...”	75
Tuproq deydiki.....	76
“G‘unchalarni uyg‘otgan shamol...”	77
“Kun botib bormoqda, turnalar uchar...”	77
“Bilmayman, bu uyda yashagandi kim...”	78
“Dalalardan mujda kelar...”	79
“Qizim qo‘shiq kuylaydi...”	80
“Daryolarning ul yuzida uylaringiz...”	81
“Izg‘irin achitar, osmon elar un...”	82
“Kimsasiz bu qirda qaydan bu qabr...”	83
“Birovning tilidan so‘zlovchilar ko‘p...”	84
Dengiz bo‘yida.....	85
“Itlar uvillaydi, mushuklar notinch...”	86
O‘rol Tansiqboyevga.....	87
“Mehnat-u tashvishdan bo‘lsam...”	88
“Dutor yig‘lar emish...”	88
“O‘tgan yilgi payvand kirdi hosilga...”	89
“Xo‘rsinma, azizim, xo‘rsinma sira...”	90
“Ba‘zan tabiatning sehri-la oqib...”	91
“Sunbula suvlardan g‘uborni oldi...”	91
“Ko‘p osuda edi bu olam bir vaqt...”	92
“Bir do‘st azasidan keldim ezilib...”	93
“Asfaltni qoq yorib unibdi giyoh...”	94

“Nihollar shoxini egmish momiq qor...”	94
O‘g‘irlangan vaqt	95
“Osmon yorishmoqda...”	96
“Seni menga yomon desa kim...”	97
“Ne qilay, dunyoning tashvishlari...”	97
“Suv bo‘yida majnuntol...”	99
“Aqlim tanibmanki, minnatsiz...”	100
“Subhidam gulshanda yor...”	100
“Yomg‘ir savalaydi, ammo...”	101
“Bosh egib tinglasam biron ig‘voni...”	102
“Tinmay shitirlaydi hovlida xazon...”	103
“To‘zg‘iydi o‘rikning gullari tinmay...”	104
“Bir olma keladi to‘lqinda o‘ynab...”	104
“Sal narsaga qasam ichmoqlik nega...”	105
“Oy yuzini asta chulg‘adi bulut...”	105
“Senga sovuq bir so‘z aytgim kelarmi...”	106
“Quyuy kipriklarga qo‘ngandek uyqu...”	107
“Kim qo‘liga olsa ham sharhi dilim...”	108
“Tuni bilan seni o‘yladim...”	108
Laylak qiziq qush ekan...	109
“Kuni kechagina she‘r yozmoq uchun...”	110
“Olam gulga to‘ldi yana bu fasl...”	111
“Insofli bo‘l, deydi keksalar...”	119
Daryo bo‘yida.....	113
“Nechog‘lik ma‘sumdir go‘dak...”	113
“Yer uzra qo‘ndi oqshom...”	114
“Qariya aqlidek kuzning osmoni...”	115
“Tinim yo‘q, qo‘nim yo‘q...”	116
“So‘ppaygan gilosning chayir kaftida...”	117
“Onangni sevgin, deb...”	118
“Asrim nafasiga solaman quloq...”	119
“Bir on to‘xtasa-chi...”	120
Yoz	121
Bog‘ ko‘cha	122
Onajon.....	123

Adabiy-badiiy nashr

SAIDA ZUNNUNOVA

BAHORNİ QARSHILAB

She'rlar

Muharrir: *Dilrabo Mingboyeva*

Badiiy muharrir: *Farrux Ermatov*

Sahifalovchi: *Azamat Qayumov*

Musahhah: *Dilfuza Mahmudova*

O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi
«ADABIYOT NASRIYOTI» MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2020.
100129, Toshkent shahri, Markaz-15. 1/90.

 (+98) 128-30-04.

Bosishga 20.03.2021-yilda ruxsat etildi:

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi: 70x90^{1/32}.

Ofset bosma. Hisob-nashriyot t. 0.0. Shartli b.t. 0.0.

Adadi: 2000 nusxa. Buyurtma №

“AZMIR NASHR PRINT” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
100200, Toshkent shahri, Adham Rahmat ko'chasi, 10-uy.